

HAZİRAN BAŞKALDIRIDIR

Ölüler adına

Bizim ölülerimiz adına

Bir ceza istiyorum

Vatana kan sıçratanlara

Bir ceza istiyorum

Bu ateşemri veren cellatlar için

Bir ceza istiyorum

Bu suçla

İktidara gelen hain için

Bir ceza istiyorum

Can çekişmeyi başlatanlar için

Bir ceza istiyorum

Bu suçu savunanlar için

Bir ceza istiyorum

Kanımızı emmiş ellerini

Bana uzatsınlar istemiyorum

Bir ceza istiyorum

Onları evlerinde rahat ve elçi olsunlar diye

değil

Onları burada, bu yerde

suçlu ve hüküm giymiş olarak

Görmek istiyorum

Bir ceza istiyorum...

PABLO NERUDA

ÇAĞDAŞ PROMETHEUS'LARA...

"Pişmanlık duyacağım hiçbir düşüncüyü benimsemedim. Siz karar verirken korkuyorsunuz. Ama ben onu dinlerken korkmuyorum."

Bu sözlerin sahibi Giardano Bruno, 17 Şubat 1600 günü odun yığınlarına doğru ilerlerken donuk ve solgundu, işkenceler yüzünden çok kan kaybetmişti. Gücsüz ve zayıftı. Etleri bazı yerlerden kemiğine kadar parçalanmıştı. Eklemleri tekerlek işkencesinden yırtılmıştı. Odun yığınına götürüldüğünde yüzüne öpmesi için İsa'nın çarmıhtaki yontusu tutuldu. O, küçümseyen bakışla kafasını çevirdi.

Yüzlerce Romalının toplandığı çiçek meydanında odunlar tutuşturuldu. Yel ateşi körükledi. Alevler Bruno'nun ayaklarına yaklaştı. Elbisesini sardı. Papazlar dikkat kesilmişti. Bruno hiç olmazsa bu son dakikada pişman olup fikirlerinden döner miydi? Umutları boşunaydı, Bruno'nun ağzından ne bir söz, ne bir inilti çıkacaktı...

İnsanlık tarihi , özgürlük yürüyüşüdür. İnsan bilinçlendikçe özgürleşmiş, özgürleştikçe bilinçlenmiştir. Tarih boyunca mutluluğu ve özgürlüğü arayan insanoğlu, karşısında hep zorbalığı bulmuş, işkencelerle, ölümlerle, baskılarla dolu yolda ilerlemiştir. "Başkaldırıyoruz o halde varız" diye haykırıldığı zaman insanlık tarihi başlatılmış ve özgürlük yolu açılmıştır.

İnsanlık tarihi başkaldırıyla başlamıştır. Cennet bahçesindeki Adem ve Havva tıpkı ana rahmindeki cenin gibi doğanın bir parçasıyken bir buyruğa boyun eğmemek yürekliliğini gösterdiklerinde ancak gözleri açılmıştır. Onlar, başkaldırı yüzünden cezalandırılmış ama bu ilk özgürlük eylemiyle insanlık tarihini başlatmışlardır.

Bir diğer başkaldırcı Prometheus da ilk devrimcidir.

Tanrısal düzene kafa tutan, onlardan ateşi çalan (yaratıcılığı, bilimi, uygarlığı) çalan ve insanlara vererek dünyayı değiştirmek yolunda bir adım atan Prometheus, "Tanrıların her şeye boyun eğen hizmetkarı olacağıma, bu kayaya zincire vurulmayı yeğlerim", "Zeus tahtından düşmedikçe benim işkencelerimin sonu yok" diyerek özgürlüğün yolunu göstermiştir. Uygarlığın asıl temeli böylece atılmıştır.

İnsanlığın evrimi, sadece egemen güçlere karşı "hayır" deme yiğitliğini gösteren kimselerin ortaya çıkmasıyla değil, aynı zamanda yeni düşünceleri susturmaya çalışan ve değişikliğin anlamsız olduğunu öne süren yerleşmiş kanıların otoritesine karşı da başkaldırma niteliğine dayanmaktadır.

Tarih, bu niteliği ve yeteneği gösteren sınıfların ve öncü bireylerin omuzlarında evrilmiştir. Spartaküs, Münzer, Bruno gibi onlarca, yüzlerce inanç kahramanı tarihi yapan toplumsal insan olarak dünyayı yorumlamaktan değiştirmeye yönelik praksisleriyle bu evrime damgalarını vurmuşlardır. Onlar, kahraman ve öncüdürler. Ama, eşyanın doğal akışını durdurabildikleri ya da değiştirebildikleri anlamında değil, eylemlerinin bu kaçınılmaz ve irade dışı akışın bilinçli ve özgür ifadeleri olması anlamında onlar birer kahramandır. Çünkü herkesten daha ilerisini görür ve istediklerini herkesten daha güçlü isterler. Engizisyona başeğen Galileo, Brecht'in ağzından: "Yazık kahramanlara gerek duymayan ülkeye" derken, bu dünyanın neden kahramanlar yarattığı sorusunu yanıtızsız bırakır.

"Yaşamı bende seviyorum. Ama inançlarım bunun üzerindedir. Bir kahraman olmaktan her zaman nefret ettim. Ama geleceğin genç gönüllerindeki ateşi tutuşturacak bir alev gerekli ise beni kahraman yapmalarına da dayanabilirim" der Bruno. Yaşamak her zaman iyi bir mevkiden, güzel ve sadık bir eşten, şirin çocuklarla tüketilen sıkıntısız ya da küçük çelişkilerle süslenen bir ömürden çok daha anlamlıdır. Toplumsal öncüler, bireysel mutluluklarını, özgürlük arayışına yönelik eylemlerinde gerçekleştirirler. Onca acıya, işkenceye, baskıya rağmen.... Mutluluk, direnişin, başkaldırının, sürüden bir olmamanın mutluluğudur.

Eğer, başkaldırı niteliği insanlık tarihinin başlangıcını oluşturmuşsa, boyun eğme de insanlık tarihinin sona ermesine neden olabilirdi. En önemli öge, "hayır" diyebilme, güçlü olanın ve kamuoyunun buyruklarına başeğmeme ; uykudan uyanma ve insan olma; başkaldırmadır. Havva, Prometheus, Spartaküs, Bruno ve niceleri büyük "suç"ları insanları özgürleştirme adına işlemişlerdir. İnsanlık tarihi sona ermeyecektir. Çünkü; onlar anlamlı bir şekilde "evet" demektir. Dünya halkları insanlık tarihinin devam edeceğine haykırır : "Baskaldırıyoruz o halde varız!"

Anadolu topraklarında başkaldırı türküsü, Hallac-ı Mansur'dan Baba İshak'a Pir Sultan'dan Şeyh Bedrettin'e söylenegelmiştir.

Toplumsal isyan bilincinin yer etmesiyle bu gelenek proleter devrimcilerce sürdürülmüştür. Daha güzel bir dünya için emperyalizme ve faşizme "hayır" diyen devrimciler, evrensel ve ulusal düzeydeki başkaldırı geleneğinin, insanlık tarihinin çağdaş halkasıdır.

İşte her birinin iç dünyası Quasimado'nunki kadar güzel, ölümü Spartaküs kadar trajik olan öykümüzün kahramanları da binlercesi gibi, en koyu baskı ve sömürünün kolgezdiği, insanların ön ilikleyen, şapka çıkartan uysal bir canlı konumuna sokulmak istendiği koşullarda "hayır" diyebilme gücünü göstermişlerdir.

Onlar tarihsel ve toplumsal başkaldırı geleneğinde "hayır" demenin onurunu taşıyarak, mücadelenin sayısız direnişlerinden biri olarak insanlık evrimindeki yerlerini almışlardır.

Bu başkaldırı gününün her yıldönümünde onları, anılmalarının yolunun yeni başkaldırılar yaratmaktan geçtiği bilinciyle saygıyla anıyor, Haziran öykülerini çağdaş Prometheus'lara adıyoruz...

"Onlar, yaşamlarıyla ve ölümleriyle bir dönemi, devrimci hareketimizin henüz emeklediği bir dönemi kişiliklerinde simgeliyorlardı. Onları anlatmak, onları yaratan koşulları, ortamı kavramak, onları genel devrimci hareketle birleştiren ve ayıran özellikleri yakalayabilmek bu dönemin çözümlenmesinden başka bir şey olmayacaktır. Onlar, genç yaşta olgunlaşan cılız omuzlarında güçlü bir mücadeleyi taşıyan, olağanüstü fedakarlıklarla, devrimci inanç ve coşkuyla acılara, işkencelere direnerek, tüm acemilikleriyle, hata ve eksiklikleriyle ellerindeki bayrakları yurdun dört bir yanında dalgalandıran bir kuşağın temsilcisiydiler."

"O, bir rüzgardı. Onun nasıl bir rüzgar olduğunu belirlemek zor, belki de olanaksız, Bir hareket, bir ışık olarak görülebilir belki.

O, bir kasırgaydı, kuşkusuz kavgasında kolları bükülmez, ayakları yorulmaz bir tanrı olan tayfun'du. O, zorlu bir rüzgardı.

Dostlarına, arkadaşlarına karşı ise batı rüzgarı, Zephyros gibi koruyucu ve tatlı bir esintiydi. Başlı çiçeklerle süslü, kelebek kanatlı, güzel ve sarışın bir delikanlı olarak betimlenen ve havalarda süzülen, yanında uzun örtüleri, başları üzerinde savrulan kuğulara binmiş fidan boylu genç kızlar bulunan Zephyros imgesi ona uygun düşer."

"Bir devrimcinin yaşamı ve ölümü bir parantez içindeki tarihten ibaret değildir. O iki tarih arasındaki tire ne anlatabilir ki? Her toplum savaşçısının yaşamı, anlatmaya, incelemeye, bir tarihçi gözüyle irdelenmeye değer. Onlar unutulmamalıdır. En azından genç kuşakların, onların adını duyacak olanların gözünde onların imgesi canlanabilmeli, devrimci hareketimizin bir dönemi görülebilmelidir. Bu geçmiş dönemde dostun ve düşmanın tanıdığı bildiği onlar, zamanın unutturucu etkisine terk edilmemelidir."

"Devrimcilik onlar için bir yaşam tarzıydı. İşçi mahalleleri, atölyeler, işçi kahvehaneleri onların eviydi. İşçilerle konuşmak, onların arasında kaybolmak, sabırla ve dikkatle onlara bilgi kırıntıları verebilmek bir zevkti. Ne geçmiş yaşamın alışkanlıkları, ne de devrimci yaşantının yer yer rahat, olanaklı alanları onlar için çekici değildi. Diz boyu çamur, yapışkan sıcak ve toz toprak içindeki gecekondu mahalleleri yaşamlarının te kendisiydi. Onlar, ulaştıkları mücadele bilinçleriyle tercihlerini ve yoğunluklarını seçmiş, alışkın oldukları yaşam tarzlarını ve kültürlerini öne çıkarmamayı bilmişlerdir."

"Türkiye'de devrimci olmayı bir ruh hali olarak algıladım. Değişken biçimlerde kendini dışa vuran bir içsellik... Ve bu içsellik merkezine hep muhalif olmayı oturttum. Düşündüğü gibi yaşamaya çalışan, inandığına dönüştürmeye çabalayan bir insan olmak... Devrimciliğin bu uzlaşmaz ruhunu bazen slogana dönüşen bir çılgınlıkta, bazen bir idam sehpasında, bazen yere atılan bir karanfilde, bazen de koyu bir suskunlukta buldum ve ille de ölümlerde... Bir devrimci için çok şey söylenebilir. Yaşama bakışı, dünyayı çözümleyişi, mücadelesi, özgürlük arayışı, insan kavrayışı, kişiliğinin parçaları olarak sergilenebilir. Ama, bir devrimcinin ölümü çok daha anlamlı renkler içerir, her zaman çok daha renkli ve dolu olur. Bu ölümü anlamlandıran, o yaşamın bir araya gelen parçaları da olsa, bunu ötesinde kavramlara götüren ölümün 'son' olma özelliğidir. Söylenen son sözün çok katmanlı anlamlar içermesidir..."

Devrimciler, ölümleriyle birlikte söylemleşirler. Kimi zaman bir söylence gibi, ruhları boşaltılmış, zararlaştırılmış biçimde söylemleşir ; kimi zaman hep 'yasak' kalacak, zulalarda saklanacak bir söylem...

Türkiye'de devrimciler adlandırılmıştır. '68 kuşağı' gibi, '74 kuşağı' gibi... Adlandırmanın ne kadar doğru olduğu bir yana, bize öncülük eden '68 kuşağı'nın hemen her yönüyle söyleleşmesinin içerdiği tehlikelere karşı durmanın önemine inanıyoruz. Ve dahası, '74 kuşağı... belki daha genç, daha acemi ama daha bir biz olan dönem... kendimiz, yakın geçmişimiz... ve ölümlerin anonimleştiği bir dönem... trajikliğin ötesinde sonları sessizce pay eden ölümleri kabullenenler.. Ve hep 'yasak' kalmasını dileyeceğim bir gelenek... Değiştirme, bilmekle başlıyor. Bilmekse kendini tanımak... onları... Yasak bir tanıma olmalı bu, resimleşmeyecek, söyleleşmeyecek bir bilgi, onların bilgisi, değiştirmeye hizmet edebilir...

Onları, bireysel yaşamlarıyla ancak duydum. Onun ötesinde belki bir mitingde, belki bir seminerde, bir köşe başında herkes gibi birlikte oldum; ama mutlak bir sevinci birlikte taşıdık, bu kesin. Ve eğer bir şeyler değiştiyse, daha güzel olsun istendiyse, bu, onların var olduklarının kanıtı olmamış mıdır? Ölümün rastlantısal niteliği onlara denk düştüyse, biraz daha kıyıda olduklarından değil midir?.. Tarihi kahramanların yapmadığını biliyoruz ve insanın bir taşıyıcı olduğunu da... Onlar kimbilir hangi ırmaklardan aşıp gelen kendi renklerini taşıdılar ölüme, kendi üsluplarını... Ve bir çizginin süregelen çılgınlığı oldular, bazen karanfile, bazen yumruğa, zaman zaman suskuya, namluya ve taş çocuklarına dönüşebilecek evrensel bir çılgılık... hep 'yasak' kalacak, evcilleşmeyecek..."

"Onun ölümü büyük bir kayıptır. Onun öldürüldüğü operasyon "Büyük Darbe" olarak adlandırıldı. Ve ondan: " Son on yılın en büyük şehir gerillası" diye söz etti polis raporları."

" 1974 sonrası yükselen kitle mücadelesinde onlar ön saflardaydı. Berec, Sungurlar (Avcılar ve Küçükköy), Beko, Kültür sarayı, Vita, Timle ve birçok

işçi direnişlerinde, grev çadırlarında onlar da vardı. OLEYİS'in grevlerinde, grev kırıcıları ve faşistlerle mücadelede onlar da vardı. Ses Geçirmez Akustik Plete Sanayi, Mensucat Santral fabrikalarında... bizzat örgütlenme çalışması yapanlar onlardı. Gençliğin demokratik mücadelesinde, boykotlarda, işgallerde, yürüyüş ve mitinglerde en ön saflarda onlar da vardı. İ.T.Ü Merkez Bina, D.M.M.A.G.M, vb., işgallerinde de yer almışlardı. Onlar ikinci kuşak devrimci hareketin bu alanlarında yetişmişti. İstanbul Orta Öğrenim Derneği (İDOD), İstanbul Yüksek Öğrenim Derneği (İYÖD), İlerici Yapı İş Sendikası gibi kitle örgütlerinde başından itibaren aktif faaliyette bulunmuş, ileri militan düzeyinde görev almışlardır."

"< Bu sabah polisin düzenlediği operasyonlarda dört.... militanı ölü olarak ele geçirilmiştir. Polisin yaptığı açıklamaya göre.....>"

Spikerin tekdüze sesi öğle yemeğine oturmuş koğuşun içinde yankılandı. Sanki bir film aniden durmuş hep aynı sahne ekranda kalakalmıştı. Kimse ne yapacağını bilemiyordu. Eldeki kaşığı tabağa daldırmak, hiçbir şey olmamışçasına yemeğe devam etmek olanaksızdı. Az önceki neşe, iştah ani bir sessizliğe dönüşmüş, her şey susmuştu. Sadece ufak, cızırtılı radyonun sesi koğuşu dolduruyordu. Spikerin ağzından çıkan isimler birbirine eklendikçe henüz bilincine varılmamış bir gerçek gözler önüne seriliyordu. Sessizlik sinir bozucu bir ağırlık oluşturuyordu. Sanki yaşanan o an gerçek değildi. sanki her şey kötü bir şakaydı. Devrimcilerin ölümünün doğallığı o an için unutulmuş, ölüm soğukluğu ve acımasızlığıyla spikerin ağzından dökülen kelimelere dönüşmüştü. Hiçbir haber bülteninde görülmemiş bir şey bekleniyordu: haber okunacak ve spiker yalanlayacaktı! Olabilir miydi? Olamazdı elbette. Olmadı da. Hiç olmazsa ölümlerinin kesin olmadığı söyleneydi" O da olmadı. Hiç biri olmadı. Spiker aynı tekdüze ses tonuyla yeni bir habere geçmişti bile. Dört devrimcinin, dört toplum savaşçısının ölüm haberini vermek spiker için hava durumunu vermekten farklı değildi. Hep aynı ses tonu... Dört insanın ölümünün yaşam için anlamı neydi ki? Biz yaşıyorduk ve birazdan karavanalar için havalandırmaya çıkarılacaktık. Onların ölümüne ve bizim ağır ağır hissedeceğimiz derin acıya rağmen yaşam devam edecekti. Daha da garibi onlar birer birer kanlarını toprağa bırakırken biz hiç bir şey hissetmedik. Ne birinin yürek çarpıntısını, ne diğerlerinin attığı sloganları duyamıyorduk. Onlar artık yoktu. Ve biz yaşamaya devam edecektik. Sarhoş gibiydim. Gerçeği biliyor ama duyumsayamıyordum. Sanki bilincim boşaltılmış ve ben bir tül perdesinin ardından dünyayı izliyordum. Bu karmaşık düşüncelerle masadan ayrıldım. Yalnız kalmak, alabildiğine yalnız kalmak, düşünmek istiyordum. Ranzama çıktım. Kimse sessizliği bozmaya cesaret edemiyordu. Herkes salyangoz gibi kendi yüreğinin kabuğuna çekilmişti. Ağır bir tortu gibi çöken sessizlik, bunaltıcı bir duygu atmosferi oluşturuyordu.

Aradan günler geçip ölümleri onlarca kez doğrulandığı halde hala içimde bir umut vardı. İnanamıyordum. Birilerinin çıkıp ölümlerini yalanlayacağına

ya da kendilerinin haber göndereceğine öylesine inanmıştım ki gazetede ki resimleri bile bana sahte geliyordu. Fakat ortada acı bir gerçek vardı ve bu gerçeğin bilincine vardıkça acı çekmeye, onları kaybetmiş olmanın üzüntüsünü yaşamaya başladım. Kendimi büyük bir ameliyattan çıkmış gibi halsiz ve bitkin hissediyordum.

Sanki damarlarıma enjekte edilen narkoz etkisini yitirmiş, vücuduma atılan her neşterin acısını yeni yeni duymaya başlamıştım. Sık sık onları düşümde görüyordum. Düşlerim çoğu kez gerçek mi, düş mü diye ayırmakta güçlük çekiyordum. Yaralıydım. Gerçeğin açtığı bu yaradan sızan kan onları sonsuzlaştırmanın coşkusu oluşturuyordu. Onlar, unutulmamalıdır, unutulmayacaktır. "Yaşam kendini akışı içinde yitirip giden bir zamandır. Zamanı bu akıştan kurtarmamız gerekir." Bu da onları sonsuzlaştırmakla olur. Yalnızca eşitsizliğe karşı başkaldırı insana bu sonsuzluğu sağlar."

BU EV, ADA OLACAK

"Bir ev. Bir ada. Her ada kuşatılmıştır. Her adada kuşatmayı yaracak birileri vardır. Kuşatmalar yarılacaktır. Kuşatmalar adalıların silahlarıyla, silahların sustuğu yerde sloganlarıyla yarılacaktır. Bir ev. Bir ada. Ada, ada olmadan önce ada olmanın ne demek olduğunu biliyordu, hissediyordu.

Adalar yer değiştirir. On yıl önce iki adalının düştüğü yerde, biraz uzakta, biraz yakında yarım kalmış bir ezgi tamamlanacaktı. Adalılar türkü söyler. Bu bir gelenektir. Silah sesleriyle slogan seslerin birbirine karıştığı adalardan öyle bir türkü yükselir ki, ve bu öyle yanık bir türküdür ki, dağ taş susar, kurtlar kuşlar susar, herkes, her şey bu türküyü dinler, bu türküye döner. Şimdi her şey artık bir türküdür. Adalıların türküsü...

Elif hücredeydi, sıcak yapış yapış bir hava, aylarca aynı besini yiyen insanların süt ve peynir kokan terleriyle karışmış, pislik ve kirle bulanmıştı. Elif yaralı, yorgun ve sancılar içindeydi. En büyük sancı yüreğindeydi. Tortusu ciğerlerine yapışan havayı güçlkle soludu...

Son gece gözünün önünde tekrar canlandı, sanki bir daha görüşemeyeceklermişcesine uzun uzun sohbetlerini düşündü. O gece eve on dakika geç geldiğinde, onları balkonda gördüğünü hatırladı. Yolda takip edildiğini anlamış, bu nedenle gecikmişti. Eve yaklaştığında da tam karşıda gördüğü yabancı bir otomobil Elif'i rahatsız etmişti. Kapıları açık arabada iki kişi oturmuş müzik dinleyerek birini bekliyor gibi duruyorlardı. Kendisinden önce eve gelmiş olan Can ve Ahmet balkonda idiler. Elif onlara kuşkusunu anlattığında araba çoktan gitmişti. "Sen bu günlerde iyice kuşkusun"

dediler. Yine de silahlarını kuşanıp çevreyi kontrol ettiler. Elif iyice endişelenmişti. Evdeki tüm belgeleri çıkarıp büyük el çantasına doldurdu. "Gelsinler evi terk edelim" diye düşünüyordu.

Zaman geçmek bilmiyordu. Elif endişeleniyordu. Elif'in endişesi boş değildi. Ahmet ve Can geri geldiklerinde Elif'e aradan yarım saat geçmiş gibi geldi. Belki o kadar olmamıştı. Ama Elif endişeliydi. Elif tedirgindi. Geri döndüklerinde Elif'e "Taa nerelere kadar baktık hiç anormal bir şey yok. Böyle bir şey olsa çekip giderler mi? Sen gene kafayı taktın" dediler. Elif kızdı. Duygularını, tedirginliğini anlattı, tartıştı, kavga etti. Ama nafile, onları ikna edemedi. Evde kalınacaktı. Bu ev ada olacaktı.

"Ahmet sabah randevusuna gitsin. Nasıl olsa randevu çok erkendi, ötmüş olsaydı, şimdiye kadar basarlardı. Biz hazır duralım. Gelmezse hemen boşaltırız" dediler. Elif kabullenemiyordu. Elif'in içine ihanetin kıvılcımları doğmuştu. İç sıkıntısıyla gitti, çay demledi. Sohbet başladı. Uzun süredir hiç konuşmadıkları kadar çok konuştular.

Henüz yatmışlardı ki dobermanların kuşatması odalarda yankılandı . Günlerdir bir takibin tedirginliğini yaşayan Elif, ilk uyanan oldu. Hisleri onu yanıltmamıştı. Tuzağın ortasındaydılar. Onu uyandıran bir baykuş sesi gibi uğursuz, gecenin karanlığını yırtan, uykusunu bölen bir sestti. Kuşatmanın, ihanetin sesiydi. Beklediğinin gerçekleştiğini hissederek kalktı. Günlerdir süren beklentinin yarattığı gerilim artık sona ermiş, rahatlanmıştı. Eşini, yanında yatan Ahmet'i uyandırdı. Ahmet hemen kalktı.

"Yine dediğin çıktı. Bıktım şu haklı çıkarmalarından, bir defa daha haklı çık ayrılacağım senden" diye espri yapması Elif'i şaşırttı. Nasıl bu kadar sakin olabiliyordu? Yastığının altında silahını alışını izledi. Öylesine rahat, öylesine doğaldı ki, acaba gerçekten uyandı mı, diye merak etti. Sanki bütün ayrıntıları bilinen, onlarca kez tekrarlanan bir oyunu prova ediyordu. Ve biraz da sürekli tekrarlanmanın verdiği bıkkınlık ve rahatlık vardı.

Eşini uyandıran Elif, Can'ın odasına gitti. Can'ın uykusu ağırdı. Zor uyandırdı Elif. Can'ın her uyandırılışında söylendiğini hatırladı. Kuvvetlice dürttü. Can düşünün bozulmasını istemiyordu. "Git başımdan daha yeni yattık" diye bir şeyler mırıldandı. Elif sarsarak bağıyordu: " Anlamıyormusun, sarıldık, polisler..." O zaman kendine geldi. Hiç sesini çıkarmadan yavaşça kalkıp, aynı rahatlıkla silaha sarıldı. Can'daki sakinlik ve olağanlık Elif'i şaşırttı. Eylemlerde her ikiside soğukkanlıydı. Şimdi ise sanki kahvaltıya uyandırılmanın rahatlığı içindeydiler. Aynı rahatlıkla ölüme uyanmışlardı.

Ahmet Can'ı salonun sağ camının dibine, Elif'i sol camın dibine mevzilendirdi. Kendiside ortadaydı. Bir müddet öyle kaldılar. Evin etrafındaki çember giderek daralıyordu. Dobermanlar ağır ve telaşlı

hareketlerle tüm çevreyi sarıyorlardı. Salonun kapalı perdelerinin ardından adalılar ellerinde silahları, kuşatmayı izliyorlardı. Ahmet, Can'a ve Elif'e yerlerinden ayrılmamalarını söylemişti. Ama düşündü: Elif aydınlık boşluğundan üst kata çıkabilir, oradakileri rehin alabilir, böylelikle çatışma uzayabilir ya da Elif için kurtuluş ümidi doğabilirdi. "Rehin al ama sakın öldürme, Ne olursa olsun yakalansak da, o insanları öldürmeye kalkma. İyi silahı sana vereceğim" dedi. Elif denedi, ama aydınlıktan yukarı çıkamadı.

Elif aydınlıktan yukarı çıkamamıştı, geriye döndü şimdi salonda üçü karşı karşıyaydı. Dışarıda dobermanlar son hazırlıklarını tamamlıyordu. Apartmanın ön ve yan cepheleri sarılmıştı. Biraz geride elinde megafonuyla Dobermanların şefi seçiliyordu. İçerde üç yoldaş karşı karşıyaydılar. Herkes birbirine gülümsüyordu. Elif de neden gülümsediğini bilemiyordu. İhanetin ortasında sevgiyi ve güveni yaşamamanın mutluluğuydu belki. "Hay Allah bak şu işe" duygusunun garipliğiydi beklide... Birbirini son kez görme hissi mi? Hayır, Elif sonradan çok düşündü, böyle bir hissi o an yaşamamıştı.

Dobermanlar apartmanın çevresine yaklaşmıştı. Ama ne yapacaklarını bilememenin telaşıyla bir o yana bir bu yana koşuşturuyorlardı. Adalılar belgeleri yaktılar. Ahmet etrafa baktı. Soldan ve ön taraftan çatışılıcağı. Apartmanın sağ tarafı boştu. Buradan atlayan bir kişinin çatışma sürerken yandaki eve girebileceğini düşündü Ahmet. Elif'e dönüp baktı, Elif, kavgaya hazır gözlerini kuşatmaya dikmiş bekliyordu. Ahmet'in bakışlarını üzerinde hissedip hafifçe titredi. Ahmet'in eline uzandı, sonra vazgeçti. Sevdaları, sevgileri geçti gözünün önünden. Bu da geçecek yine birlikte olacağız, diye düşündü. Ahmet, o anı daha fazla uzatmak istemiyordu. "Sen atlayacaksın" dedi. Elif itiraz etmedi, edemedi. O an içi burkuldu. Bir daha göremeyeceği hissine kapıldı. Ahmet'in kararlılığı karşısında daha fazla düşünmedi. Ahmet, Elif'in tereddütünü fark etti, "Atla diyorum sana" diye bağırmişti.

Elif atlamıştı. "Nolur başka bir şey daha söylesin" diye bekledi. Öylece kalakalmıştı. İçerden silah ve slogan seslerinden başka bir şey duyulmuyordu.

Dobermanlar "teslim ol" çağrısında bulunurken Ahmet cama hızlı bir tekme savurdu. Cam gürültüyle patlarken Ahmet avazı çıktığı kadar bağırdı: "Devrimciler teslim olmaz!" Elindeki silahıyla birkaç el Dobermanların şefinin bulunduğu yere doğru ateş etti.

Birkaç dakika önce "Teslim olun. Kurtuluşunuz yok" diye elindeki megafonla anons yapan Dobermanların şefi kurşun vızıldamalarıyla şaşkınlığa uğrayarak kendisini geriye attı. Dobermanlar kudurmuştu. Saatler süren kuşatma yarılacak mıydı?

Korkuyorlardı. Dobermanlar ilerlemeye korkuyor, zincire bağlıymış gibi oldukları yeri eşeliyorlardı.

O sabah şafak sökerken güneşin bir köşesine kan lekesinin bulaştığını gören oldu mu ? Sabah şafak sökerken bir adadan türkü seslerinin yükseleceğini bilen var mıydı? Ada da, o adada yaşayan yoldaşlar da bir gün kendi türkülerini söyleyeceklerini biliyorlardı. İhanetin gölgesini hissede hissede yaşamın en anlamlısının peşinde koşuyorlardı. O sabah şafak sökerken ihanetin sesi bir kuşatmaydı artık. İhanet nesnelleşmişti. İhanet somuttu.

"Tek mermi boşa harcamak yok! Dobermanlara ateş et! Mermimiz çok az!"

Emirleri yağdıran Ahmet bir o cama, bir öbürüne koşuyor, tek tük ateşlerle mermisini isabetli kullanmaya çalışıyordu.

"Ya özgür vatan, ya ölüm!"

Adadan yükselen ilk slogan sesiyle Dobermanlar sustu. Tarih de böyle yazıyordu. Türkülerde böyle söylüyordu.

Demek ki gerçektir, diye düşündü Ahmet. Adalılar türkü söyleyince bütün namulular susardı, susuyordu demek ki...

Jandarmalar ateş ediyor sürekli. Ama jandarmanın bir tek mermisi bile adaya değmiyor, jandarma bir garip, jandarma emirlerin altında eziliyor ama jandarmanın mermisi adaya isabet etmiyor... Emirler yağıyor, jandarmalar ilerlemiyor. Tılsımlı bir hava jandarmaların elini kolunu bağlamış. Jandarma durgun... Jandarma suskun... Adalıların yiğitliği önünde jandarma çaresiz.. Jandarma yok oluyor...

Dobermanlar apartmanın bütün zillerini çalıyorlar, kapı açılmıyor. Dobermanlar yine ateş ediyor, kapı açılmıyor. Kapı direniyor Dobermanlara "Adalıları-diyor- Dobermanlara teslim etmem, soylu bir neslin temsilcileridir onlar, size teslim etmem onları..." Kapı açılmıyor. Apartmanda oturanlar adalıları severler. Onlar için adalılar güvenilir insanlardır. Hastalıklarında yanlarına koşanlar adalılardır. Onlar adalıların adalı olduklarını bilmezler. Ama adalıları tanıdıktan sonra, onların kanı adayı suladıktan sonra, onların sadece resimlerini isterler ve susarlar. Onlar adalıları severler. Kapı açılmaz. Bir kadın çıkar, hamile ayakları çıplak, "durdurun ateşi n'olur" der, "onları öldüreceksiniz!" Onlar adalıları severler. Camlardan bağırlar, "Ateş etmeyin çocukları öldüreceksiniz!" Onlar adalıları severler. Yalvarırlar, kapı açılmaz...

Jandarma ilerlemez, kapı açılmaz, Dobermanlar kudurur. "Sonunuz geldi, tekinizi sağ bırakmıyacağız" Dobermanların şefinin megafonundan tek tek üçünün isimleri okunur.

Ahmet, bir o cama koşar bir ötekine, ateş eder. Kendisinden daha genç olan Can balkon penceresine mevzilenmiş ateş eder. Bir yandan da bağıır: "Ya özgürlük ya ölüm!.." Can biliyordu ve inanıyordu ki o bir adalıydı ve sıkıldığı kurşunlar boşa gitmeyecek, yüreklerde, bilinçlerde yankılanacaktı.

"O'nu görürsen önce onu vur!" Ahmet bunu söyleyerek yoldaşını uyardı. Dışarıdan, megafondan sinir bozucu metalik bir ses geliyordu. "Teslim olun!.."

... Ve sarışın genç, Ahmet, camı bir tekmede patlattı.

... Ve sarışın genç, Ahmet, camı bir tekmede patlattı. Cam parçaları ihanetin bağrına saplandı. Cam parçaları karanlıkta şarapnel gibi etki yarattı.

Devrim yolunun sarp yamaçlarında ilerliyor gerillalar"

Dobermanların şefi gizlendiği yerden talimatlar yağıdırıyordu. Dobermanlar duvarın arkasına gizlenmişler, kafalarını bile çıkaramıyorlardı. Tüm ikazlara

rağmen jandarma ilerlememektedir. Dobermanlar zorunlu kalmış, giriş kapısı korunağından balkona tırmanmaya çalışmaktadırlar.

Adalılar türküyü keser, slogan başlar: ""Her şey cephe için, her şey zafer için!.."

Gaz maskeleriyle içeri dalan Dobermanların otomatik silahları ölüm getirmişti. Dobermanlar, balkondan içeri girip mutfak ve antreyi hızla geçtiler. Salona girmeye korkuyorlardı. Bir bekleyiş oldu. Salonda iki adalı, tükenen cephanelerini isabetli kullanmak için sabırsızlanıyorlardı.

İçerdekiler sağ ve mermi bitmek üzereydi...

Önce gaz bombaları atıldı. Ardından bir cayırtı.. Adalıların ağızlarından çıkan slogan sesleri güçlkle duyuluyordu. Ağızları salyalı Dobermanlar hala salona girmekte tereddüt ediyorlardı. Telsiz sesleri gecenin karanlığını delik deşik ediyordu.

Bir cayırtı daha...

... Ve sarışın genç, Ahmet camı bir tekmede patlattı.

Dışarıda...

Dışarıda kırlangıç fırtınası henüz dinmişti. Jandarma ilerlemiyor, kapı açılmıyor, halk yalvarıyordu. Ada büyümüş, büyümüştü.

Adalıları seven insanlar, onların kurtulması için ağıt yakmaktaydı. Şafak vaktinde suskun bir kalabalık kuşatmayı çevrelemişti. Dobermanlar ürkmüş, kalabalık büyümüştü. Kalabalık suskundu. Yalnız gözleri konuşuyordu. O gözlerin içine Dobermanlar bakamadılar, bakamıyorlardı. Derinden ince bir ağıt sesi yükselirken kalabalık Dobermanları yuttu.

Salona giren Dobermanlar yerlere, koltuklara sinmiş kan izlerini, kan lekelerini gördüler. Ama adalılar yoktu. Korku şimdi, Dobermanların yüreğine sinmişti. Korkuyla bir daha ateş ettiler. Adalılar yoktu.

Dobermanlar camdan dışarı baktıklarında Haziran sabahının pırıl pırıl şafağında kan lekeleriyle doğan güneşi gördüler. Uzaklarda, ufuk çizgisinde, kalabalık bir grubun, sırtlarında adalılarla güneşe yükseldiğini gördüler. Bir ağıt sesinin kulakları yırtarcasına büyüdüğünü, büyüüp adayı doldurduğunu duyup korkudan dizlerinin üstüne çöktüler.

Şimdi artık, her yer bir adaydı. Ve her adadan yükselen ağıt sesleriydi.

... Ve sarışın genç, Ahmet, camı bir tekmede patlattı.

Elif'i ilk gören Doberman adını bağıarak silahı kafasına doğrulttu. Doberman Şefinin sesi duyuldu: "Onu vurma!"

Elif Ahmet'i dűşündü. "Nolur başka bir Őey daha söylesin"

... Ve sarışın genç, Ahmet, camı bir tekmede patlattı.

Elif bir mercedesin içindeydi. Soruyorlardı....

Kaç kişi, kaç silah var?" Elif, "Hiç bir Şey söylemeyeceğim" diyor bağıırıyordu.

Götürdüler...

"Öttürürüz diye sağ bıraktığımız adamın haline bakın" diye azarladı, dobermanların Şefi...

Elif, birbirine yakın duvarlar arasındaydı. Kuru tahta üzerine serilmiş eski bir Őiltede yatıyordu. Vücudu kan içinde sızım sızım sızlıyordu. Ama onun asıl yarası yüreğindeydi. Yüreği kanıyordu. Yüreği ağlıyordu. Yüreğine dört iri hançer saplanmıştı.

İlk günler öldüklerini kabullenemedi. "Mümkün değil" diyordu. "ÖlmemiŐlerdir" diyordu. "Öldürseler beni de öldürürlerdi, mutlaka başka yerdeler ya da yaralılar, hastanedeler" diyordu. Gördüğü herkese onları soruyordu. Kimisi "aŐađıdalar" diyordu, kimisi "bilmiyoruz" diyordu. Elif, altı gün öğrenemedi. Elif, altı gün bir umutla yaşadı.

Derken birisi, bir Doberman bir gaf yaptı. Elif'i aldı bir odaya götürdü. Onların hepsinin resimlerinin üstünü kırmızı kalemle çizdi.

Elif'in resmi ise karakalemle çizmişti. Elif'in beyninde bir ŐimŐek çaktı. Yaraları yeniden kanamaya başladı. Anlar gibi oldu. Ölmüşler miydi? Ama yine inanmadı. İnanmamak için kendini ikna etti, zorladı.

Derken Elif, omuzlarda taŐınıp hücreesine götürülürken içerdekilerden birini gördü. Birden içine bir Őeylerin aktığını hissetti. Sıcaklık gözlerinden yüreğine, yüreğinden gözlerine aktı. Günlerdir bir yanıyla sert, saldırgan olan, diğer yanıyla kan ağlayan ama bunu dűŐmana hissettirmekten kaçınan Elif bu duygu sağanağı altında eridi. KoŐup boynuna sarılmak istedi. Çöl güneŐinde su içer gibi... Olmadı, yapamadı. Sadece onun sıcaklığını, güven dolu sözlerini yudumladı. "Buraya sana moral vermeye geldim, ama görüyorum ki senin buna ihtiyacın yok." Hücreesine döndükten sonra günlerden sonra yüzüne ilk kez gelen tatlı tebessümle Őilteye uzanırken kulağında bu sözler çınılıyordu. Onun imgesini kafasında onlarınkine dönüŐtürmüŐtü. Rahattı....

.....

İstanbul'a kar yağıyor yarım
Mezarına
Ve yoldaşlarımızın mezarlarına
Kar yağıyor
Penceremden bir taneciği girdi
Büyüdü
Çoğaldı
Yanaklarımdan aşağıya kayd.

Şu anda
Şu canım İstanbul'da
Mahkumluğun üstüne de
Özgürlüğe de
İlle de
Binbir acıyla yoğrulmuş
Devinen
Tan yerine
Kar yağıyor apak
Görüyor musun yarım.

Sadece demirlere
Sadece soğuk betonlara
Yağdığını görmek değil yıldız yıldız
Varmak her birinde
İstanbul'un bir yerine
Birini Kalamış'ta bir dalga köpüğünün üstünde

Diğerini Çamlıca'da bir ağacın yeşilinde sürdürmek

Gökyüzünde yakalayıp birini

Götürüp balkıtmak

Uçsuz bucaksız vatanın

Kıraç bozkırlarından birindeki

Tek kavak ağacının doruğuna

Sayısız köyünde Anadolu'nun yarım

Apansız uçuveren bu ilk karla

Her insanla ayrı ayrı üşümek ama

Bir ocak başında

Bir dağ köyünün

Hayvan nefesiyle ısınıp

Tarhana çorbasında çam kokusunu içmek

Parmaklarının uçları donmaya başlasa da

Mora kesse de her yanın

Bir yanın dağ gibi kaynamak

Varmak isteyip varamamak

Uçmak isteyip uçamamak

Biliyor musun yarım

Üşüyor musun yarım

İstanbul'a kar yağıyor

Mezarlarınıza kar yağıyor.

Şubat 1982

"Rüzgarı anlatabilmek kolay değildir. Rüzgarı anlatabilmek için rüzgar gibi sözcükler olmalı. Bunları bulmak o kadar zor ki. Hele aradan bunca yıldan sonra. Ve hele o rüzgar bir karabasan fırtınasında kırıldıktan sonra. Ve hele yeni rüzgarlar henüz esmeye başlamamışken...."

O SABAH CAZ MÜZİĞİ YENİ BİR RİTME KAVUŞTU

Ulaş ve Özgür'e...

Lacivert bir wolkswagen kent dışına çıkan geniş caddede hızla ilerliyordu. Arabayı kullanan genç adam rampanın ortasında benzinci önünde bir kalabalık görünce ayağını gazdan hafifçe çekti...

İlkyaz ayının sabah serinliği otomobilin camından giriyor, yüzünü yalıyordu. Esmer, topsakallı genç adam sabahın arı havasını ciğerlerine çekiyor, arasına gözlerini dikiz aynasına çeviriyor, takip edilip edilmediğini anlamaya çalışıyordu. Arkasından kimsenin gelmediğini görünce kendini rahat hissediyordu. "Önemli bir randevu bu, çok dikkatli olmalıyım" diye içinden geçirdi. Randevu yerine az kalmıştı. "Geç kalmayayım", diye düşündü. saatine tekrar baktı. Henüz erkendi acele etmesine gerek yoktu. Uzanıp radyoyu açtı. Öğrencilik yıllarından tanıdığı sıcak bir caz parçasının hüznünlü saksafon solosu arabanın içini doldurdu. Önce öğrencilik yıllarını hatırladı. İçini özlem kapladı. Ne kadar uzun zaman geçmişti. Bekar odasının boş yalnız gecelerinde sabaha kadar arkadaşıyla ders çalışırken tek dalgalı radyosundan caz parçaları dinler, zencilerin prangalarının çıkardığı sesleri anımsardı. Saksofonun sesini zincirin şakırtılarına, zencilerin inlemelerine benzetirdi. Gözleri yanındaki boş koltukta eski bir gazete manşetine takıldı. "İsrail uçakları Filistin...." Saksafonun tiz çığlıkları en üst perdeye çıkmış, genç adam duygusallığının doruğunda, imgeleminde zencilerle Filistinlileri özdeşleştirmişti. Şimdi her zenci bir Filistinliydi. Genizden gelen yakıcı, iç paralayıcı sesler de Filistinli çocukların çığlıklarına dönüşmüş, İsrail bombaları davulun tok vuruşlarına karışmıştı. Gözünün önünde Filistin trajedisi vardı. Oralari, gidip gördüğü, halkını yakından tanıdığı, mücadelesinin tadına vardığı topraklardı. O topraklara düşen bombaları kendi canında hissediyordu. Aç, ayakları çıplak, babasız esmer çocuklarını sevmişti. Filistin için ne yapılır sorusuna: Filistin için kurşun sıkılır, cevabını vermişti. Şu anda yolda olmasının sebebi, Filistin için kurşun sıkılmaktı. Bunu düşündükçe seviniyor, gurur duyuyordu.

"Rampa ortasında benzincinin önündeki bu kalabalığın anlamı nedir? diye düşündü. Gözlerini açtı, dikkatle bakmaya çalıştı. Merak dikkatini arttırıyordu. Dikkati arttıkça da kalabalığın gizemi çözülmeye başlıyordu. Kafasında şekillenen düşünceyle irkildi. Bu bir polis çevirmesi miydi? Aklına

ilk gelen düşünce onu korkuttu. Aranıyordu. Arabanın polislerce biliniyor olması nedeniyle kendisi için bir takip düzenlendiğini sandı. Gaza basıp hızla uzaklaşmayı düşündü. O sırada arabanın bozukluğu, hızla kaçamayacağı aklına geldi. Kalabalıkta trafik polislerini görünce, bunun bir trafik kontrolü olabileceğini düşündü. Yavaşlayarak, arabasını durdurmaya çalışan polisin işaret ettiği yere sürdü. Evraklarını sağlamlığına emin olduğundan durdu. Yanına yaklaşan polisin silahını doğrulttuğunu görünce elini kaldırıp "bir dakika ahbab ne yapıyorsun?" diye seslendi. Aynı anda da hızla gaza bastı. Benzinciden uzaklaşıyordu. Arkasından kurşun yağmuru başladı. Rampayı çıkmadan yanına yaklaşan bir mercedesten namlular uzandı.

Kurtulamayacağını anlamıştı. Gazı köklemeye çalıştı. Arayı açamıyordu. Wolkswoen'in motoru boğuluyordu. İradesi kaderine zincirli bir köle gibi boyun eğiyordu. Yenilmişti.

Başına sıkılan bir mermiyle cansız bir cisim haline dönüştü. Araba kontrolsüzce ilerledi ve yol kenarındaki parka yuvarlandı.

Arabanın açık camından hüznün müziği Haziran sabahını dolduruyordu. Saksafonun ağlamaklı sesi ölümün bir kader olmadığını vurgularcasına gitarın aksak ritmiyle destekleniyor, özlü bir yaşam direnci ölümün zafere dönüşebileceğini piyanonun akorlarıyla muştuluyordu. O Haziran sabahı caz müziği yeni bir ritme kavuştu.

öldü ilk ateş hırsızı upuzun yatıyor mavi bir

mermer üzerinde

bir çağ masalı bu eşkalimi unuttum zaman zaman

içinde

haziran'damı ölür ateş hırsızları... salacasına omuz

veremediğimiz

ölüler gömülüyor uzak serviliklerde

"O bir maraton yarışçısıydı, son eyleminde göğüsledi. Bu eylemin adı 6 Haziran'dı, onun adı TAMER'di...".

ŞİMDİ NAMLU TAM KARŞISINDAYDI

Cangül'e,

Namlu tam karşısındaydı. Kaç dakikadır koştuğunu hatırlamıyordu. Ama nefes nefese kalmıştı ve şimdi de namlu tam karşısındaydı. Kahverengi gözleri yüreğinin çırpıntısıyla büyüdü, büyüdü. Başka bir şey görmüyordu. Namlunun arkasındaki yüzü seçemiyordu. Ne önemi vardı ki zaten? Gözleri bir namluya bir tetiğe kayıyordu. Tekrar bir hamle yaptı. Koşmaya başladı. Tuzaktaydı. Tıpkı Spartaküs gibi, kendi ülkesindeki Kızılderi'li devrimciler gibi ölümün trajikliğini o an bilemiyordu. Namlu hafif titredi. Gergin parmağın geriye doğru kımlıdadığını fark etti. Mekanizma oynamıştı. Şimdi kurşunla karşı karşıyaydı.

Hergünkü gibi bir yaz sabahıydı. Güneşin pırıl pırıl ışıkları canlı bir yaşamın hafif serinliğiyle karışıp kentin sokaklarını yalıyordu. Kent uyanmıştı ama mahmurluğunu henüz üzerinden atamamıştı. Varoşların düzensiz parke taşlarıyla döşeli ve bir dere yatağı gibi eğri büğrü dar sokakları boştu. Çocuklar yaklaşmakta olan yaz tatilinin sevincini yaşıyorlar, yataklarından kalkmakta fazla acele etmiyorlardı. Ev kadınları pencerelerini açmış, sabah temizliğine başlamak için kocalarının bir an önce işe gitmelerini bekliyorlardı. Fabrikalar sabah vardiyasına hazırlanıyor, işyerleri temizleniyor, fırınlar sıcak ekmekleri kamyonlara yüklüyorlardı. İşte böyle bir sabah başlıyordu. Binlerce sabah gibi....

Ama o yazın belli belirsiz farklılığı hissediliyordu. Daha geçen kıştan, hatta sonbahardan kalan fırtına bu yazın havasını değiştirmişti. İnsanları garip bir sessizlik, bir tedirginlik kaplamıştı. Bağırıp çağıran, şakalaşan o insanlar, sanki bu kenti terk etmişti, ölmek, her türlü acıyı çekmek, aç kalmak ikinci bir emre kadar serbest, yaşamak yasaktı. Kente lanetli bir karabasan gibi çöken ölüm, duvarlara kazınmış bir çığlıktı. Köşebaşında, meydanda, duvarın arkasında, her yerde ölüm pusudaydı.

Birileri vardı. Güzel düşleri, hayalleri olan, insan yaşamının uzunluğunun zamanla değil, hızla orantılı olduğunun bilincinde olan birileri vardı. Dünyayı yorumlamaktan değiştirmeye yönelmiş birileri bu kentin, bu toprakların üstüne çöreklenmiş karabasanı kovmak azmindeydi. Atlas gibiydiler. Genç ve cılız omuzlarında dünyayı taşıyorlardı. Atlas'tan farkları belki de güçlerindeydi. Ama sevdıyla, beceriksizce de olsa dolu bir sevdıyla bu toprakların her köşesine düşlerini taşıyorlardı. Ölüm onların peşindeydi, onlar ölümü kovalıyorlardı. Bu, kimin kimi kovaladığının meçhul olduğu bir süre avıydı.

O sabahın sonun başlangıcı olacağını bilmiyordu. Bilseydi de yine bej pantolonunu ve mavi çizgili tişörtünü giyip arkasına bakmadan evden

çıkacaktı. Yasadışı yaşamların en anlamlısının tadına varmıştı bir kere. "Aranıyor" yazılı kendi resminin asılı olduğu ve hakkında "vur emri"nin çıkarıldığı bu kentin sokaklarında dolaşmaya alışmıştı. Yeni bir eylem karabasana yırtacak, bu toprakların üstündeki akbabaları ürküttüğü gibi daha güzel yarınlar için de yol olacaktı, olmalıydı.

Sabahın alacasının yeni terk ettiği ıssız sokaklarda ilerlerken eylem planını tekrar aklından geçiriyor, en doğru kararın verilip verilmediğini kafasında ölçüp biçiyordu. Önce silahların dağıtımı yapılacak ve eylem bölgesine gidilecekti. Ayrıntılar çok önemliydi. Beklenmedik bir durumda yapılabilecekleri hesaplamaya çalışıyordu. Bunları düşünmek onu zevkli bir heyecana boğuyordu.

Tamamlanmış görevlerin rahatlığı nasıl insanların içine hafiflik verirse, eylem öncesinin enine boyuna hesaplamaları da insana gücünü ve inisiyatifini bir kez daha gösteren akıl yürütmelerdi.

Yürüyordu. Yanında arkadaşıyla ilerlerken işçi kızlar vardiyaya yetişmenin telaşıyla tek tük sokağa dökülmeye başlamışlardı. Ama sokaklar hala boştu ve gecenin sisi henüz kalkmamıştı. Uzaklardan çocuk ağlamaları ve köpek sesleri geliyordu. Randevu yerinin yakınındaki bir arsaya geldiklerinde durdular. Sabahın ıssızlığını bozan bir şey vardı. Uyumsuz bir görüntü, beyaz bir çarşaf üzerinde kırmızı leke gibi kendini fark ettiren birileri vardı. Bir hareket, bir giysi ya da bir sezgi... Tam olarak belirlemek mümkün değildi, ama arsada duran iki adamda tedirgin edici bir yan vardı. Polis olabilirler miydi? Sıkıntılı bir hava sabahın sessizliğine karışıyordu sanki. Boş arsada bu meçhul adamlar onu da rahatsız etmişti. Belli belirsiz şüphe kıvılcımları beyninde çakarken boş sokaklarda ilerleyerek caminin avlusuna vardılar. Avlu tenhaydı, ortalığa çöken sessizlik, temizlenen güvercinlerin kanat çırpışlarıyla bozuluyordu. Avluda çınlayan kendi ayak seslerini dinlediler. Biraz ilerleyip tuvalete yönelince yalnız olmadıklarını fark ettiler. Haziran sıcağında pardesüleriyle dolaşan iki adam bu kez cami avlusundaydılar.

Hava gerili bir yay gibiydi. Defalarca yarılan polis çemberlerinden biri daha yarılmak için onları bekliyordu. Bunu düşündü. Kaç kez polis çemberini yarmıştı? Son olarak bindiği otomobilin önü kesilince fırlayıp kurtulmuş, yanındaki arkadaşı yakalanmıştı... Neredeyse emindi. Yeni bir kuşatma, yeni bir kaçış yaşayacaklardı. Bu iki kişiyi atlatmak kolaydı. Ama ya çevrede kuşatılmışsa? Düşünceleri asıl beklentisinin üzerinde yoğunlaştı. Eylem saatine kadar her şeyin tamamlanması gerekiyordu. Caminin tuvaletine girmeye çalışırken arkadaşıyla durumu değerlendirdiler. Büyük olasılıkla biri randevuyu verdi. Ama nasıl olur? Randevudan kimin haberi olabilir ki? Belki, dedi O, Şaban'ın ilişkilerinden biri yakalanmış ve çözülmüştür. Nedeni şu an önem taşımıyordu, peşlerindeki o iki pardesülü sanki başkalarının varlığından da güven alırcasına rahat hareket etmeye çalışıyorlar, ama bu rahat tavırlar tedirgin bir ruh halini gizleyemiyordu.

Haziran güneşi o günkü yolculuğuna daha yeni çıkmıştı. Yaman bir sıcak olacağı benziyor, koyu yapışkan bir havanın varoşlardan yayıldığı hissediliyordu. İki arkadaş silahsızdı ama en büyük silah yürekti. Ve o yüreklerden biri o gün patlayacak, patlayacaktı...

Konuştular... O iki pardesülü adamın yanından takip edildiklerinin farkında değilmişçesine geçip caminin avlusunun kapısına vardıklarında hızla koşmaya başlayacaklardı.

Kararlaştırıldığı gibi ilerliyorlardı. İssiz avluda ayak sesleri ve bir de işiten olsaydı yürek sesleri duyulacaktı. İki pardesülü tuzaklarının bozulduğunun farkında değillerdi. Onlar tuzağa düşürecekleri diğerlerini de bekliyorlardı. Önlerinden geçen iki arkadaşın ardından baktılar. Avlu kapısına ulaştıklarında hızla fırlayarak, dar ince sokağa doğru koşmaya başlamaları tuzağın bozulduğuna işaretti.

Pardesülü adamlar silahlarını çekip ateşlediklerinde arkadaşı menzilin içindeydi. Karnından vurulmuştu. Yine de birlikte koşmaya devam ettiler. Birden sokakların görünümü alt üst oldu. Caminin çevresindeki sokaklardan ve evlerden onlarca adam fırladı. Kimi bir tezgahçı, kimi bir seyyar satıcı gibi... Sabahın sessizliği yırtılmıştı. O işçi mahallesi şimdi polis kaynıyordu. Boy boy silahlar ortaya çıkmıştı. Ve o sıcak, kavurucu olacağı belli olan Haziran gününün sabahında uzun bir takibin başladığı, polis telsizlerinden kentin atmosferine yayılıyordu. Kent yeni bir takiple uyanmıştı.

Ok gibi ileri atıldıklarında peşlerindeki görme fırsatı buldu. Sahne gözünün önünde açık seçik canlanıyordu. Yapılacak tek şey çemberi parçalamaktı. Var gücüyle koşuyordu, 'ince telli' sarı saçları rüzgardan geriye yapışmış koşuyordu. Tişörtü terden vücuduna yapışmış koşuyordu.

Silahlarının olmadığını düşündü, üzüldü. Pıtrak gibi ortaya çıkan bu polisler korktukları için kovalıyorlardı sanki. Bir silah sesi çok şeyi değiştirebilirdi.

Kurşun yağıyordu. Ara sokakların sabah sessizliği otomatik silahların gürültüsüyle yırtılıyordu. Korkunun sindiği sokaklardaki isyan kıvılcımını ve karabasanın takibini perde arkasından izleme cesaretini gösterenler var mıydı? Bunu o an kestiremiyordu. Ama tarihin acımasızlığını hissetmekteydi. Pleblerin de vakti zamanı geldiğinde tribünlerden indiklerini okumuştı, biliyordu. Bu süre avında o kaç kez karanlığı ürkütmüştü. Yaralı bir hayvan gibi peşine düşen karanlık cüceleri ondan öç almak istiyordu. Çünkü o cüceleri kaç kez tuzağa düşürmüştü. İşte şimdi fırsat karanlık cücelerindi.

Ana caddeye çıkmışlardı. Bu takip daha ne kadar sürebilirdi?

Arkadaşı artık kaçamaz durumdaydı. Karşılarında yol çatallaşıyordu. Arkadaşı kendisini bırakıp koşmaya devam etmesini söyledi. Bu mümkün müydü? Arkadaşını düşmana nasıl terk ederdi? İtiraz etti. Birlikte kurtulacak ya da birlikte öleceklerdi... Daha fazla tartışmaya olanak yoktu. Yol ayırımına geliyorlardı. Yüreğinin sesini bastırmaya çalıştı ve ayrıldılar. Ayrılırken kaçamak bir bakış fırlatabilmiş miydi? Emin değildi.

Caddenin sol koldaki ayırımına sapmış koşmaya devam ediyordu. Nefes nefeseydi. Etrafın kalabalıklaştığını, çemberin daraldığını hissetti. Son bir umutla kurtulabileceğini sandığı bir sokağa daldı.

Kurşuna hipnotize olmuş gibi bakıyordu. Kendini yana atmaya çalıştı. Kurşun da yana attı. Sanki o da hipnotize olmuştu. Yaşam mı daha hızlı, kurşun mu, diye düşündü. Eylemi düşündü. Çocukluk günlerine uzandı. Sevgilisini ilk tanıdığı günü aradı. Henüz doğmamış çocuğunu düşündü. Kurşun kördü, beyinsizdi. Tetiği çeken el kiralıktı. Kurşun onun dev gibi hayallerine aldırılmıyordu. Kurşun yaratacağı etkiyi bilmiyordu. Korkunun elinde oyuncak olduğunu anlamıyordu. Kurşun kördü, sağırdı.

"Ama ne çare kader bir kere namludan fırlamıştı."

İlk kurşun vücuduna değdiğinde önce hafif sendeledi. Sınırları gevşedi. Sanki sakinleşmişti. Yeniden koşmaya çalıştı. Vücuduna yayılan sıcaklıktan enerji alır gibiydi. Son birkaç çarpınıyla zig zag çizerek kaçmaya çabaladı. Ama kurşun hedefine kilitlemişti sanki. Derken ikinci, üçüncü, onuncu kurşunlar... Her kurşunun vücuduna girişini hissediyordu. Şimdi artık yerdeydi. Kanı damarlarından boşanıp ağır ağır toprağı sularken beynini uyuşturduğunu, kalbinin artık çarpmadığını anladı. Dolu ve anlamlı yaşamı noktalanmıştı. Göğsü kanıyla sıvanmış, ağzı yarım kalmış bir konuşmayı sürdürmek istercesine yarı açıktı. İşte boylu boyunca uzanmış yakışıklı bir ölüyüm, dedi. Acaba nerde hata yaptım? Bu tesadüfi bir takip miydi? Yoksa randevumuzu bilen bir hain mi bizi ele verdi? Nasıl olur? Ama, evet, işte o. O sarışın mavi gözlü, gözlüklü... Demek sendin ha? Bunu daha önce anlamalıydım, anlamalıydım. Uzun zamandır tavırlarına yansıyan, sakıngan

ifadenin buraya kadar varacağını görebilmeliydim, görebilmeliydik. Bu hatamızın bedelini çekeceğiz...

Arkadaşlarını düşündü. İçini hüznün kapladı. Ne acı, bir daha onlarla yasak amaçlarının peşinde koşamayacaktı. Yokluğumuzu aratmazlar, diye düşündü. Çocuğum kime benzer acaba? İsmi ne koyarlar? Ah benim doğmamış yavrurum... seni babasız bırakmak zorunda kaldığım için özür dilerim. Sizlerlerden de... Çocuğumun annesi, sevgili eşim, annem ve kardeşim. Sizlerden de özür dilerim. Değerli arkadaşlarım, sizler her zaman benden daha fazlasını yerine getirdiniz. Yokluğum sizi üzmesin. Severecek ölümü kucakladığım bu kavgada beni aratmayacağınıza inanıyorum. Şu başımda toplanan cehennem bekçileri nasıl da korkuyorlar. Hele şu gözlüklü yaşlıca olan, gözkapaklarımı bile kıpırdatamayacağımı bildiği halde korkusundan nasıl da şarjör boşaltıyor üstüme, ölümüm bile onu korkutuyor demek ki...

Birazdan nasıl da sevinecekler. Vücuduma sıktıkları her kurşun için maaşlarına zam yapılacak, ödüllendirilecekler. Neden öldüm de onları bu denli sevince boğdum diye kendime kızıyorum.

Kurşun gibi ağırlaşmış gözkapaklarının ardından yukarılara, gökyüzüne baktı. Engin gözalıcı mavilik ona ilk kez bu kadar güzel görünüyordu. Neden bu güzelliği daha önce fark etmemiştim. Yıllar boyu süren kavganın sıcağında şu kırlangıcın süzülüşündeki ahengi nasıl fark edemedim. Boş mu yaşadım? Yo hayır. Bu güzelliklerin peşinden koşmadım ama ülkemin insanlarına bir özgürlük türküsü öğretmeye çalıştım. Bu türkü, benden önce de söyleniyordu, benden sonra da söylenecek. Ve insanlık korosu bu türküyü bir senfoniye dönüştürdüğünde tüm güzelliklerin imgesi bilinçlerde yer edecek.

Çok çok yükseklere baktı. Bulutlar doluydular. Sıcak, sımsıcak Hairan sabahında bulutlar hıçkırıklarını kendi içlerine atıyorlardı. Bulutları üzmem istemezdim, dedi kendi kendine. İhanet çemberini gördü, kentin bütün kapılarının tutulduğunu gördü. Artık eylem gerçekleşemeyecekti. Ama kentin değişik yerlerinde, kendisi gibi son eylemini gerçekleştiren birilerinin toprağa düştüğünü gördü. Demek ki daha güzel bir eylem gerçekleştirdik, dedi. İhtilalin bayrağını suladık. Sevindi.

Üzüldü daha sonra. Aradan yıllar, yıllar geçtiğini düşündü. İhtilalin bayrağını aradı, bulamadı. Boynu bükük, suskun yürümeye çalışan, ayakta durmak için uğraşan arkadaşlarını gördü, üzüldü. Aceleyle fabrikaya koşan işçi kızları, genç öğrencileri gördü, Pleblerin durgunluğundaki patlamayı sezdi. Buruk bir sevinç vücudunu titretti.

ŒİMDİ SİZSİZ

Öyle fukarayım ki öyle ıssız
Œimdi sızsiz sevgili
sevinçlerim öyle dumanlı cansız...
ve hasretiniz durgun bir göl değil ki
bin nehrin su taşıdığı bir deniz
deniz öksüz, çaresiz...

Yumuşak kılmıŒtım yüreğimi
esrarengiz hiçbir kuşun konamadığı
çınarlar büyütmüŒtüm yemyeşil
ölümcül darbelerin kıramadığı

sert dallar tez kırılır
toprak gibi yumuşak
toprak gibi ana
toprak gibi berrak kılmıŒtım
bilmezdim böyle ıssız kalınır
böyle sevdalanılır
böyle gurbetlenilir
böyle ağlanır bilmezdim.

Taş toprağa çalınır
çalınmaz toprak taşa
ve taş ufalanır küçülür
ve toprak
ve bunu bilmek nasıl da güzel

ve sizi sevmek nasıl da güzel...

Hasretinizi

on yıl sonra Akdeniz'i

tekrar görmek gibi

sessiz volkanlarda yaşamak

sizsizliğin ıssızlığını şimdi

ancak ve ancak

kervan yüklü umutlarla sevgili

umutlarla susturmak

Yemen'den Managua'ya uzanan

başsız sonsuz deve kervanına

yüklenmiyecek kadar

Ağır hasret ağır yüküm

Ağır güzel

Kutlu

ve muhteşem

"Ölenlere değil, insan yaşayanlara sarılmalıdır...."

KADİR TANDOĞAN

TAN SÖKÜMÜNDE YAŞAM SENFONİSİ

Mediha ve Meliha'ya

Yattığın yerden duvarların kalınlığını düşündün. Öğle yemeğinden sonra ranzana her uzanışında karşına düşen ensiz, kılıç ağzı gibi parlayan pencereye bakar ve duvarların kalınlığını hesaplamak isterdin. Yaz gelmişti. Ama hücren her zaman ki gibi ne soğuğu, ne sıcaklığı geçiriyordu. dışarıda fırtınalar kopsa, içerde tek bir yaprak bile kıpırdamazdı.

Kaldığın yer zamandan ve mekandan yalıtılmıştı. Yirmi dört saat durmadan yanan floresan gece gündüz ayırımını siliyordu. Senin için bu ayırım o denli önemli değildi. Kapın açılıp dışarı çıkarıldığında vaktin şafağa yakın olacağına emindin. Genellikle o saatlerde..

Duvarlar ısıyı olduğu kadar sesi de geçirmiyordu. Yaz başlangıcının bu öğleden sonrasında derin bir sessizlik çökmüştü. Sadece bir çift postalın yaklaşp uzaklaşan, tek düze sesini duyuyordun. Uzaklarda, derinlerde yanık sesli biri türkü söylüyordu.

Dikdörtgen bir kutu seni çevreleyen yüksek beyaz duvarlar sıkıntı vericiydi. Aylardır gözlerinin uzanabildiği her yerde beyaz duvarları görüyordun. Sağ tarafına düşen duvardaki kabarmış sıva, rutubet lekeleri dostların kadar yakındı sana. Bu lekeleri çeşitli şekillere benzetir, zaman zaman hareket ettiğini sanarak gözlerinle onları izlerdin. Pencerenin yanında küçük bir çengel vardı. Beyazın iticiliği orada bozuluyordu. Hemen altında gazeteden kestiğin küçük çocuğun resmini yapıştırmıştın. "Babam nerede" diye ağlayan küçük Filistinli kızın gözleri seni rahatsız ediyor, gözlerinin içine bakmaya cesaret edemiyordun.

Bakışların tam karşısına dikildi. İnce, uzun pencereden sadece bir renk görüyordun. Bazen açık mavi bazen gri, bazen lacivert bir renk. Birde rüzgarların çalıp getirdiği denizin kokusunu duyuyordun. Bir çok defa parmak uçlarında yükselip dışarıya bakmaya çalışmıştın. Her defasında duvarların kalınlığına şaşırıyordun, uzakta hareket eden arabalar ve insanlar seni daha da şaşırtıyordu. Hücrendeki yaşamın hareketsizliğini öylesine benimsemiştin ki, canlılık kavramı bile sana yabancı geliyordu. Duvardaki yarıktaki tek tük yeşeren otları gördüğün gün hayretten açılmış gözlerinle saatlerce izlemiştin. Gün ışığının ancak sızdığı ve floresan altında eridiği bu yüzyıllık hücrelerde canlılık ve yaşam kavramları şaşkınlık vericiydi. Uzaktan zorlukla seçebildiğin arabaların ve insanların devinimini garipsiyor, kendini başka dünyaları teleskopla izleyen astronomlara benzetiyordun. O kadar yakın ve o kadar uzaktın ki, bıraksalar o kalabalığın içine karışacak ve kimse tarafından yadırganmayacaktın, ama o seni ayıran kalın duvarların anlamı neredeyse binlerce ışık yılı bir ayrılıktı.

Baş ucunda, iki metre ötede demir parmaklıklı bir kapı seni loş koridordan ayırıyordu. Kapının önündeki haki perde koridoru görmeni engelliyordu. Bu perdeyi onlar istediği zaman açıp kapatıyorlardı. Perdenin varlığı, bu garip rengi ve ardındaki köhnemiş koridoru hissetmek seni daha da bunaltıyordu. Her şey köhnemişlik ve terk edilmişlik duygusu uyandırıyor. Girişteki kemer de bu izlenimi güçlendiriyordu. Sanki seyis birden bire içeri girecek ve sana hiç aldırmadan atını duvarda hala izi duran çengele bağlayıp gidecekti. İşte senin hücren böyleydi. Kimbilir senden önce ne umutlar bu duvarlara asılıp kalmıştı. Şimdi sıra sendeydi.

Kırık, yer yer sırları dökülmüş ayna karşısındaydı. Bakışların oraya kaydı ve kendin görmek istedin. Kimdi bu aynadaki? Tek başınaydın. Yapayalnız. Belki yarın akşam, belki de bu akşam ne burada, ne de başka bir yerde olacaksın. Neydin sen şimdiye kadar? Kimdin? Kimdi o seven, kızan, ilgilenen, başkalarının sorunlarını kendi sorunları sayan ve onun için beyniyle, yüreğiyle çalışan? Aynanın verdiği görüntüye şaşırdın. Daha yakından baktın. Gözlerindeki pırıltının yerinde acı ve öfke kıvılcımları

gördün. Gençtin. Buna rağmen aylarca süren bu yaşamın seni ne denli yıpratmıştı ilk kez fark ettin. Yaşamın güzel bir yüz ve sağlıklı bir vücuttan çok daha anlamlı olduğunu biliyordun. Gençliğinin yoğrulduğu fırtınalı yaşam senin için her saniyesi dolu geçirilen ve yitirme korkusu hissedilmeyen bir süreçti. O an durup aynaya baktığında seni şaşırtan görüntü aslında yaşamının çizgilerini yansıtıyordu. Bunların anlamını yavaş çözdün. Aynada gördüğün artık sen değildin. Kavga günlerini, arkadaşlarını görüyor, anılarını tekrar yaşıyordun. Ayna bir zaman tüneline dönüşmüştü ve sen hızla yol alıyordun.

Öğrencilik yılların, okuduğun ilk devrimci kitaplar...Arkadaşlıkların...Dernek odaları...Tartışmalarla geçen günler... Okul çıkışındaki kavgalar...Bildiri dağıtmalar...Yürüyüşler...Attığın sloganlar ve örgüt çalışmaları... Her birini hatırladıkça için ısınıyordu. Gözünün önünde sabahtan akşama kadar dolaştığın sokaklar, arkadaşlarınla oturduğun kahveler, sohbetleriniz canlanıyordu. O günleri yeniden yaşayabilecek miydin? Bunu müthiş arzuluyordun. Ama olanaksızlığının bilinci de içini kemiriyordu. Yaşamı tekrarlamak... Bu mümkün değildi, biliyordun. Arkadaşlarınla gezip dolaştığın o yerlere yeniden gitsen bile aynı zevki alamayacaktın. Bunun için belki bilinçsizce, ama yaşamının her anını anlamlı yaşamıştın. Hele o son günlerin...

O sabahın erken saatlerinde iki arkadaşınla birlikte evden çıkmıştın. Silahlarınızı son kez yokladınız. Motosiklete binip eylem yerine doğru hızla yol aldınız. Sevinçliydimiz. Önemli bir eylemi gerçekleştireceğinizi biliyordunuz. Eylemin yankısı dünyanın dört bir tarafına uzanacak, yeryüzünün tüm lanetlileri için umut parolası olacaktı..

Aynada artık senin yüzün vardı. Parıltılarını yitirmiş mavi gözlerinin derinliklerinde tüm yaşamını okuyordun. Mutluydun. Sabahtan beri sıkıntılar içinde yattığını düşündün. Kızdın kendi kendine. Yemek sonrasında rehabetiyle karışmış bahar yorgunluğuydu belki. Ama sen sabahki ziyaretin garipliğine verdin. Suskunluk ve üzüntü sana ölümün yakınlığını hatırlatmıştı. Canını sıkkan buydu. Kalktın. İleriki hücreye seslendin:

- Sana da ziyaretçi geldi mi sabah?

- Evet, bir gariplik vardı, ama anlayamadım.

- Tren kalkıyor mu dersin?

Olabilir. Bizimkiler çok üzgündüler. Gizledikleri, söylemek istemedikleri bir şeyler vardı.

- Ben de öyle bir şeyler sezdim.

- Öyle bir şey olsa avukat gelmez mi?

Sustunuz. Konuşacak çok şeyiniz vardı. Ama her seferinde böyle olurdu. Bir iki lafla sınırlanır, kalırdınız. Oysa birbirinize çok bağlı iki arkadaş, iki

yoldaştınız. Ortak paylaştığınız ve sonuna kadar paylaşacağınız o kadar çok şey vardı ki... Yine de böyle uzaktan seslendiğinizde bir tutukluk ikinizi de alıp götürüyordu. Aylardır bir insanla yan yana konuşamamanın, birlikte yemek yiyememenin yabanılığın sohbetlerinizi etkiliyordu. Duvarlar ağır, ağır bilinçlerinizi şekillendiriyor, uzaklık özleme ağır basıyordu. Böyle birkaç cümleden sonra ikiniz de kendi içinize dönüyordunuz.

Savaşı yine sessizlik kazanmıştı. Yaz sıcağı ve sessizlik iç içe girmiş, yoğunlaşmıştı. Sıcağın buharına dönüşen sessizlik sanki az sonra fırtınaya dönüşecekti. O düşünce yine bir çelik mengene gibi yüreğini sıkıya başladı. Her aklına geldiğinde için bir garip oluyordu. Boşver demiştin. Boş verebilir miydin? Onlarca, yüzlerce kez provasını yaptığın oyunu birkez sahneye koyacaktın, her şey bitecekti. Heyecanlanıyordun. Oyunun hakkını verebilecek miydin? Buydu seni korkutan... Neşeli ve canlı görünümünün, düşman karşısındaki uzlaşmazlığın altındaki bu tedirginlik zaman zaman depresiyor ve seni rahatsız ediyordu. Yıllar önce bu duygularla romanlarda gazetelerde tanışmıştın. Aylar önce, daha bu hücreye kapatılmamışken şaka yapıyordun arkadaşlarınla ve bir gün karar okunmuş, alelacele kendini burada bulmuşsun. Eşyaların bile cezaevinden sonradan getirilmişti. İlk günler tam anlayamıyordum. Ama arkadaşlarının şakasını yaptığı olay gerçekleştirmeye yönelmişti. Düşünmüştün. Mücadeleye ilk başladığın günlerden beri ölüm senin yabancı değildi. Cellatların kol gezdiği bir ülkede, onların arasında dolaşıyordun. Yine de ölüm senin için bir olasılıktı. Şimdi? O korkmadığın ölüm yanı başındaydı. Yüzyüzedin. Bu kez ölüm serseri bir kurşun değildi. Ne bir sokak çatışmasının heyecanlı atmosferinde göğsünü delecek bir kurşun ne de bir eylem sırasında düşürüleceğin bir pusu vardı. İşkence tezgahlarında da ölmeyecektin. Ayakların falakada patladıktan sonra kimse gelip kafana kurşun sıkmayacaktı. Bu kez ölüm damıtılarak geliyordu. Sen bunu her hissedişinde sarsılıyor, ölüm üzerine düşünüyor, kendi kendine tartışıyordun. Sana en çok garip gelen ne zaman öleceğinin meçhul olmasıydı. Ölümün soğukluğunu hissederek yaşamak, ölüme bir dakika daha yaklaşırken bir olaya kahkaha atıp gülebilmek ya da karnının acıktığını hissetmek ve sonra tüm bunları oturup düşünmek ne kadar garipti değil mi? Bir yandan her geçen dakika kendi ölümüne koşuyor, diğer yandan da insana özgü yaşama ait her şeyin özlemini çekiyor, çayın geç gelmesiyle bile rahatsız olabiliyordun. Yaşamın boş geçmemesi için vaktini değerlendiriyor, uykudan çalıyordun. Tüm güzellikler için titretiyor, imgeleminde tekrar tekrar yaşıyor, yaşama ait en ince ayrıntıları bile gözden kaçırmamaya çalışıyordun. Bu telaşın niyeydi? Yarın okurum diye başucuna bıraktığın gazete sayfasını bir daha göremeyebileceğini bilmiyor muydun? Yarın karavanada tatlı gelecek diye düşündüğünde senin çoktan bu dünyayı terk etmiş olabileceğin aklına gelmiyor muydu? Sanki gideceğin yere daha bilgili, daha güçlü gidecektin. Bunun olamayacağını sen de biliyordun. Sen yaşamın yoğunluğunu arttırmak istiyordun. Her gece kapın açılabilir ve "haydi vakit geldi" denebilirdi. Tersine bu bekleyiş aylarca, hatta yıllarca sürebilirdi. Bu tür bir ölümden sana aylarca beklemek düşmüştü. Bekleyecektin. Bekleyecek ve gerektiği gibi ölecektin. Ölümün ciddiyetini

anladığın ilk anda buna karar vermiştin. Korkuyordun. Kararını başarıyla uygulayabilecek miydin? Bunun korkusunu duyuyordun.

Saatler süresince, bütün gece boyunca hazırlanıyordun. Ama bu sadece bir hazırlık. Farkındasın. Söyleyeceğin her sözün, atacağın her adımın en ince ayrıntısına kadar provasını yapmıştın. Yine de bir yerde hata yaparım diye korkuyordun. Tek başına oynanan bir satranç maçı gibi rakibinin hamlelerini de hem düşünüyor, hem yapıyor, böylece kendi pozisyonunu sürekli gözden geçiriyordun. Seni olası bir yanılsa sürükleyecek bütün kanalları tıkıyordun. Yine de korkuyordun.

Ağır ağır voltalıyor, o sıcak yaz gününde düşüncelerine yoldaşlık ediyordun. Sabahki ziyaretin anlamı kafanı kurcalıyordu. O günün ziyaret günü olmadığını biliyordun. Böylesi bir görüşmenin ne anlama geleceği senin için de açık değil miydi? Yine de bu açıklığı yüksek sesle düşünmek istemiyordun. Avukat, diyordun. Öyle bir şey olsaydı, avukat da gelmez miydi? Sabırsızlanıyordun. Sen hazırdın. "Haydi, sandalyemi kendim tekmeleyeceğim" diyordun. Onlar gelmiyordu. Sinirleniyordun. Oysa bilmiyordun ki oyunun kuralı buydu. Sen hazır olurdun, onlar gelmezdi. Onlar gelirdi, seni tatlı düşlerinden koparırlardı. Bu oyun bekleme sanatı üzerine kurulu. Sahne arkası çalışmalarında da sen böyle değil miydin? O halde neden sabırsızlanıyordun?

Düşüncelerin dönüp dolaşıp o son sabaha takılıyordu. Tetiğe basmıştın. Sanki tetiğe basan ellerin bu günlerin acısını çıkartıyordu. Bir daha bastın. Kurşunların tek tek Yankee ajanının vücuduna girdiğini gördün. Geri çekiliyoruz, diyen yoldaşının sesiyle motosiklete bindin. Ara, dik sokaklardan yokuş aşağı hızla uzaklaştınız... ekip otosu kurşun yağdırmaya başlamıştı. Karşınıza bir kamyon çıktı ve düştünüz. Motorsikleti siper ederek polislerin ateşine karşılık verdiniz. Yaralanmıştın..

Avukatının geldiğini bildiren askerin sesi bir ok gibi yüreğine saplandı. Voltanı keserek öylece kalakaldın, şaşkındın. Heyecan yüzünü buz gibi yaptı. Donuklaştın. Yüreğin göğüs kafesini hızla dövmeğe başladı. Vücudun omuzlarından aşağı çekilir gibi oldu.

Kapının sürgülerinin çıkardığı gürültü toparlanmanı sağladı. Sakin, kararlı bir ses tonuyla "geliyorum" dedin.... İşte avukatın da gelmişti. Demek ki bunaltıcı ve sessiz yaz gününün anlamı buydu. Beyninin köşesinde özenle koruduğun o umudun parçalanmasıyla sarsıldın. Boşlukta yuvarlanıyordun. Tutunacak bir dal arıyordun... Bu dalı bulmalıyım. Bir umut olmalı. Bacaklarıma güç verecek, başımı yukarda tutacak bir direnç bulmalıyım. Avukat da gelmişti. Gelebilirdi. Bu gün avukat görüş günü değil miydi? Görüşleri şimdiye dek hiç aksatmamıştı. Bugünün ne özelliği vardı ki? Hücreden çıktığında koridorun olağan üstü kalabalık olduğunu gördün. Son bir gayretle yakalamaya çalıştığın umudun kalabalığa çarpıp parçalanmıştı... Karar veremiyordun. Nereden geldiğini bilmediğin bir güç sana umut vaat ediyordu. Heyecanını bastırmaya çalışarak hafifçe gülümsedin.... Bütün bu kalabalık koşuşturmalar benim için mi?... Onların telaşı korkunu hafifletmişti. Oyun başlamış, rakip hamlesini yapmıştı. Sıra sendeydi. Başını kaldırdın, göğsünü öne çıkarırken derin bir nefes aldın, emin adımlarla avukatınla görüşeceğin yere doğru ilerledin. Kuvvetli bir hamle yapmıştın.

Odaya girdiğinde avukatının üzgün ve heyecanlı olduğunu fark ettin. Gülümseyerek elini uzattın.

- Selam ağabey

- Merhaba

- Tren bu akşam mı kalkıyor?

O, başını önüne eğince sen anladın.

Senin rahatlığın karşısında avukatın da yavaş yavaş kendini topladı. Bir film anlatmaya başladı. Film bir boksörün hayatına ilişkindi. Bu ağır-siklet boksörü ringte bir adam öldürmüş, lanetlenmişti. Bir başka maçta ringe çıkınca insanlara şunu söylemişti: "Bebekler dünyaya elleri, gözleri yumuk ve ağlayarak gelirler. Bunun nedeni dünyada kavga edeceklerini bilmeleridir. Ama insanlar ölürken elleri açık giderler. Bu, insanların yapamadıkları şeylere duydukları üzüntünün ifadesidir..."

Sonra sana döndü avukatın ve bir kavga verdiğinizi, bu dünyadan gideceğinizi, başınızın dik olmasını, hep gökyüzüne bakmanızı söyledi. Sesinin titrediğini hissettin.

"Neden üzülüyorsun ağabey? Hayrola, dağıtmayın yahu kendinizi" dedin.

Görüşme bitmişti..

"Arkadaşlara geç kalmamalarını söyleyin" diyerek zafer işareti yaptın ve hücrene doğru uzaklaştın.

İşte yine hücredeydin. Çevrene dikkatle baktın. Eşyaları, duvarları, kırık aynayı, ranzanı, çalışma masanı tek tek inceledin. Bir yabancı gibi soran gözlerle bakıyordun. Nesnelere kımıltısız varlığı ayrılığı ve ölümü somutluyordu. Sanki bu mekanı ilk kez görüyordun. Dingin vücudunu çürümeye başlamış bir nesne olarak görme duygusuna kapıldın. Belki şu anda bile bir hayaldin... Bakışların aynaya yöneldi. Yarın bu ayna gene burada olacaktı. Ama senin yansın düşmeyecekti. Aynadaki yüz birkaç gün sonra çürüyecek kurtlanacak, yok olup gidecekti. Ranzan, duvardaki lekeler, zevkle çizdiğin resimler... Her şey sen gittikten sonra da kalacaktı. sen toprak olacaktın. Bir taş, toz zerreciği, kurumuş bir ağaç gibi hissiz ve cansız... Elin, damarların büzüşecek, gözlerin iki karak delik olacak, derin kemiklerine yapışacak, toprak olacaktın. Bu doğaldı. Sende biliyordun ki, doğada bir insanın ölümüyle bir karıncanın ölümü aynı yalınlığı yansıtır, ama tüm bu çelişkilerin odağında olman korkunç bir ezinçti. Yaşam sensiz de devam edecekti. Koridordaki nöbetçi aynı sesi çıkartarak volta atacaktı, aynı saatte yemek gelecek, aynı saatte hoparlörler açılacak, radyo spikerinin sesi koridoru dolduracak. Bol bol yerim, diye yaptığın pastanı bitirmeye bile ömrün yetmeyecek. Yarının milyonlarca insan için hiçbir farkı yoktu. İşçi Mehmet yine rotatifinin başında ter dökülecek, Gülizar ana belinde taşıdığı sancısıyla iki büklüm tarlasında pamuk toplayacak, yeni doğan bebekler annelerine ilk gülücüklerini verecek, sevgililer buldukları kuytu yerlerde sevişecek, mahkumlar mazgal önlerinde mektup bekleyecek, meydanlar,

sokaklar yine dolacak... Yakalarım, diye geceleri saatlerce beklediğin şu lanet olası fareler bile tuvalet deliğinden başlarını uzatıp seni arayacaklar. Senin artık bu dünyada olmaman bir şey değiştirmeyecek.

Uzaktaki vapurun çığlığına kulak verdin. Sessizce ve kımıldamadan uzun uzun dinledin. Pencere kenarındaki saçak oluşuna gizlenmiş kumrular, dışarıdaki güzellikleri son kez görmem için davet ediyorlardı. Onları ürkütmeden parmaklarının ucunda cama uzandın. Akşamın serinliği yüzünü yaladı. Derin bir nefes aldın. Durağan bakışlarla önce uzun uzun gökyüzüne baktın. Lacivert gökyüzü yıldızlarla doluydu: "Delikanlım iyi bak yıldızlara, belki onları bir daha göremezsin" diyen şairi anımsadın. Gökyüzünü delmek istercesine baktın. Uzaklarda, çok uzaklarda bir yıldızın göz kırparcasına yanıp sönen ışığı bir çapak gibi gözüne girdi. Sonsuzluk ve boşluk duygusu içini kuşattı. Bu sürekli devinim içindeki sonsuz evrenin karanlık bir köşesine fırlanmış bu dünyadaki insanların uğraşısı ve kavgası evrenin tarihi ve yasaları karşısında ne denli önemsiz ve anlamsızdı. Seni asmak için didinen bu insanların çabaları gülünçtü...

Kenti dinledin sonra. Devinen arabaların, insanların sesi, ta derinden gelen köpek havlamaları, egzoz sesi, tiz düdük sesleri.. Tüm bu sesler kulaklarında uğuldadı, bir çığ gibi basınç yapıp, birbirine karıştı. Duyduğun tek şey yaşamın sesiydi. Hücreni algılamıyordun. Kulaklarında iç içe girmiş sesler yığını halindeki vapur sireni, araba klaksonu, kuş sesleri, köpek havlaması hep birden dans ediyordu. Yaşam senfonisi. Birden aklına bu geldi. İşte yaşam senfonisi buydu. Düzensiz, uyumsuz ve karışık, hiçbir kurala uymak için yaratılmamış; kendiliğinden, doğal seslerin beraberliği, yaşam senfonisi. Sokaktaki insanın kuru gürültü olarak algılayabileceği bir senfoni... Ne kadar güzeldi. Daha önce bu güzelliğin farkına varamamıştın... Vapurun çığlığı, kül altında kalmış korlar gibi yanan ve gerektiğinde bütün vücudunu ısıtan anılarını çağırıyordu... İçin ürperdi. Anıların da olmayacaktı artık. Evet bu üzücüydü. Ama yaşam devam edecek. Bu sesler yine birilerinin kulaklarında senfonik anlamına kavuşacaktı. Senin yaşamın, yerine getirilmiş görevlerin anlamını içeriyordu. O halde gökyüzüne bakacak ve yumruğunu sıkacaktın.

Kaç saatin kalmıştı? Gece yarısından sonra olacağı muhakkak. Bu düşünce seni rahatsız etti. O an yaşadığını düşündün. Birkaç saat sonra yine yaşayacaktın. Ya sonra? Tren bu gece kalkacak. Gökyüzüne nasıl bakacaktın? Ölüm ve hiçlik. Sonrası öneli değil. Ama vakit geçiyordu. Bu dakikaları tekrar yaşamamanın olanaksızlığı seni çıldıratabilirdi. Ölüm... Ne soğuk bir kelime değil mi? Bir ölü, kendi ölümüne üzülemez. Ya yaşayan biri?... Son sözün ne olacaktı?...

Vakit geçiyor. Zaman durmaz mı? Zamanı durdurabilir misin? Kendine gelmelisin. Toparlamalısın kendini. Onlara korktuğunu belli etmemelisin. Onlar senin kararlılığından korkmalı. Ama ölüm... Bilerek ölüm... İpte sallanmak.. . Acı duyar mıydın?.. Uzun süren can çekişme... Vakit geçiyor. Ne yapmalısın? Birileri bağırursa, bir ses olsa diyorsun. Vakit boşa geçmemeli. Bir daha yapmayacağı şeyler vardı. O ne, uyku bastırıyor!... Vücudun külçe gibi,

titriyorsun. Korkuyor musun yoksa? Pişman mısın? "Pişman olduğunu söyle seni öldürmeyelim" deseler ne yaparsın? Hem o zaman yüreğini sıkın tüm sıkıntılardan da kurtulur, bir anda serçe gibi hafifler huzurlu olursun. Olur musun? Sen böyle bir şey yapabilir misin? Gözünü bile kırpmadan, arkana bakmadan tüm yaşamını çevreleyen inançlarını yadsıyabilir misin? Sen lanetlenmiş bir lütufla boyun eğik yaşamaktansa ölmeyi yeğlersin. Dünyadan koparılmış olan yaşamın senin ölümsüzlüğün olacaktır. Sen artık tek başına değilsin. Bu bir kavga, sen bir simgeydin. Kavganın bir yanında sen vardın. O gece o saatte tüm dünyadaki ezilenlerin ıığı senin boğazında, yumruğu senin ellerinde, gücü senin ayaklarında olacaktı. Sen onları temsil edecektin. Vücudun artık senin değildi. Onlar omuzlarındaki apoletleri, miğferleri ve şapkalılarıyla seni izleyecekler. Bu o büyük kavganın raundlarından biri olacak ve sayı onlar için sayılacak.

Tanrıya inansaydın ölüm bu denli soğuk ve ürkütücü gelmeyecekti. Nasıl olsa öbür dünyada yaşayacaktın. Bunun fanatikçe bir şey olduğunu biliyordun. Ölüm sevgisi tanrı kavramıyla bağdaşabilir mi? İnsanlar tanrıya inandıkları için ölümü nasıl sevebilirler? Tanrıya inananlar çok şey kaybetmeyecekleri için ölümlerini önceden bilseler de acı çekmezler. Gerçekten öyle mi? Ya tanrıya inanmadığı için ateşte yakılanlar, idam edilenler, engizisyon işkencelerine uğrayanlar? Bir çoğunun ölürken yüzünde bir gülümseme olduğu söylenir. O halde? Ölümü bu denli önemsiz kılan, yaşam karşısında küçülten nedir? Ölüm karşısında acı çekmeyi engelleyen ölümseverlik olmadığını biliyorsun. Tanrıya inanmıyordun. Ölüm karşısında senin de güçlü olmanı sağlayacak olan bilincindi. Sen yaşamı çok seviyordun. Öylesine ki, onu en anlamlı ve en dolu biçimde yaşadın.

Koridor kapısının sürgüleri büyük bir gürültüyle açılınca koridor onlarca ayak sesleriyle doldu. Gecenin sessizliğini bozmamaya özen göstererek, ama garip bir telaş ve heyecanla itişip kakışarak ilerleyen postallar. Yine sessizliği bozmamaya çalışan fısıltılar ve köhnemiş koridorun sıvaları dökük duvarlarında yankılanan telsiz sinyalleri. Tüm bu sesler hızla senin hücrenin önüne birikti. Kısa bir anlık duraklamadan sonra hücrenin perdesinin açıldığını, kilidin çevrildiğini gördün.

Hazırdın. Kapının açılmasıyla birlikte heyecanının geçtiğini sakinleştiğini hissettin. O an her davranışını, her adımını kontrol edebiliyordun. Hücrene dolan yüksek rütbelilerin yüzlerine tek tek baktın. Onlar şaşkın ve tedirgin bakışlarla seni süzüyorlar, sinirli sinirli sigaralarını çekiştiriyorlardı. Kimisi sıcak yataklarından kaldırılmış olduklarına kızıyor gibiydi. Hafif bir tebessümle "haydi gidelim" diyen sesin onları irkiltti. Onlar, böyle bir hareket beklemiyor, durumu açıklayacak kelime arıyorlardı.

Ağır ağır hücrene ve bıraktığın eşyalara baktın. Sen ilerledikçe askerler kendiliğinden çekiliyorlar, yol açıyorlardı. Hücre kapısına geldiğinde marşını söylemeye başladın. Sesin koridorda yankılanıyor, büyüyor, büyüyordu. Önce yakın hücrelerden sonra ilerdeki koğuşlardan sloganlar ve marşlar yükseldi. O an yüzyıllık utanç duvarı, sıcak yaz gecesinde marşlarla,

sloganlarla inliyordu. Herkes seni uğurluyordu. Son eylemine giderken herkes susmuş, yalnız sizinkiler konuşuyordu. Seni uğurluyorlardı. Hüzünlü ama dimdiktiler. Senin kıvılcım olacağına emindiler.

Gece karanlık. Kadıköy-Üsküdar arası yaz akşamlarının hafif rüzgarıyla çalkalanan denizin dalgalarıyla tatlı tatlı okşanıyordu. Eğlence yerlerinden çıkan insanlar çakır keyf evlerine gidiyorlardı. Son vapur iskeleden kalkmak üzereydi. Bekleme salonunda tek tük insanlar vardı. Yerler bütün bir günün telaşını yansıtırçasına pislik içindeydi. dışarıda taksiler son yolcularını bekliyorlardı. O gece sokakların neden kuşatıldığını polis otolarının neye refakat ettiğini kimse bilmiyordu. Evlerinde rahat yataklarında uyananlar, tatil beldelerinde eğlenenler de hiçbir şey bilmiyorlardı. Birkaç dakika içinde Kadıköy-Üsküdar arası yollar kesilmiş, telsizlerden şifreli mesajlar yükselmeye başlamıştı. "Misafirler geliyor!"

Yerin dibinde rutubetli pis bir koridorda ufacık bir hücredeydin. Artık her şey olması gerektiği gibiydi.

Sarıklı bir hoca gecenin hayli ilerlemiş saatlerinde bu garip koridorun görünümünü daha da garipleştiriyordu. Hücre kapısındaki küçük delikten başını uzatıp sana sordu:

- Yaptıklarından pişman mısın?
- Değilim. İnsanın pişman oldukları vardır.

Olmadıkları vardır.

- Günah işlediğine inanıyor musun?
- Neyin günah olup olmadığını tartışmayalım.

Seni ne sanıyorlardı ki? Onlar son saniyede bile kendilerini güçlü hissettirmek istiyordu. Sense bu sorunun cevabını yıllar önce vermiştin.

- Kelime-i Şahadet getirebilir misin?
- Getirebilirim.

O sırada koridorda ayak sesleri yükselmişti. Avukatın gelmiş, elindeki Kuran'ı hocaya vererek bir yeri okumasını istiyordu.

"... Sizi ebediyete gönderenler zannetmesinler ki ebediyete kadar yaşayacaklar..."

Sen kahkahalarla gülünce hoca irkilmmişti.

İnfaz sırasında da söylenecek sözünün olduğunu, bu sözünün insanlara tahrif edilmeden ulaştırılmasını söylemiş, bunu da ancak siz yapabilirsiniz demiştin avukatına.

Saatler 3.30'u gösteriyordu. Bütün İstanbul uykusunun en tatlı yerindeydi. Bu virane cezaevinde telaşlı, sinirli, uykusuz kalabalığın arasında sakin ve kendinden emindin.

Bunca telaş senin için miydi? Elleri titreyen, oradan oraya koşturan bu insanlar senin için mi toplanmışlardı? Gülünçtü... Bir insanın ölüme gitmesi onları bu kadar çok korkutuyordu. Anlayamıyordun... Sen ölecektin onlar korkuyorlardı..

Saatler tam 3.30'u gösteriyordu. Avlu kapısına doğru ağır ağır yürüyordun. Üstünde idamlıklara özgü o ak elbise vardı. Arkadan bağlı ellerinle ağır ağır yürüyordun. Artık zaman durmuştu.

Şimdi işleyen senin adımlarındı. Her adım ölümle arandaki mesafeyi biraz daha kapatıyordu. Sen tadını çıkara çıkara adımını atıyor, ölümle dalga geçiyordun. Zamanın hızı adımlarına bağlanmıştı.

Saatler tam 4.55'i gösteriyordu. Avlu kapısına geldiğinde durdun. Gökyüzü ve idam sehпасı, ikisi de karşıdaydı. Avukatının "gökyüzüne bak" dediğini hatırladın. Bakışlarını bulutsuz göğe çevirdin.

Saatler tam 4.55'i gösteriyordu. Avluya ilk adımını atarken, darağacı tüm görkemi, ürkütücülüğü ile karşıda duruyordu.... Marşını söylüyordun...

Saatler tam 3.30'u gösterirken avluda yankılanan sesin son eyleminin başlangıcını belirten gong gibi yankılandı. Kalabalık şaşırды. Bir işaretle, üstüne çullandı. Bu bir korkuydu. Onurlu bir ölüm töreninin yarattığı saygıdan duyulan korkuydu...

Saatler tam 4.55'i gösteriyordu. Kurşuna dizilen İspanyol devrimcileri ile yan yanaydın. Biraz ötede Komünarları bir duvar dibine çekmişlerdi. Uzakta bir Narodnik kendi sehпасını tekmeliyordu. Hemen yanında Vietnamlı devrimciler sehпaya çıkmak için sıra bekliyorlardı. Julius Fuçik çoktan bir bayrak gibi sallanıyordu ipin ucunda. Deniz'in ayaklarından masayı çekerlerken avludan beyaz bir güvercin havalanıyordu.

Saatler tam 4.55'i gösteriyordu hala marşını söyleyerek ağır ağır ilerliyordun. Karşında son eyleminizde şehit düşen, yanında kanlı elbiseleri henüz kurumamış dört yoldaşın duruyor, sana bakıyorlardı. Hafif mırıldandıklarını, marşına eşlik ettiklerini duydun. Arkalarında başkaları da vardı. Onların yüzlerini seçemiyordun. Ama yabancı gelmiyorlardı. Ağır ağır yumruklarını havaya kaldırdıklarını, gür bir sesle hep birlikte marşa başladıklarını ve güneşin batmadığı o ülkede bir tören hazırladıklarını gördün.

Saatler tam 3.30'u gösteriyordu. İdam sehпасına çıktın. Avlu gene çınlıyordu. İzleyiciler oyunun en heyecanlı yerine hipnotize olmuşçasına bakıyordu. Sen haykırıyordun: "Kahrolsun Faşizm! Kahrolsun Emperyalizm! Yaşasın Mücadelemiz!"

Saatler tam 3.30'u gösteriyordu. Celladının elleri titriyordu. Sen slogan atıyordun, şaka yapıyordun.

"Dikkatli olun beni sakatlayacaksınız" dedin celladına ve sehpaye bir tekme attın.

Saatler tam 4.55'i gösteriyordu. "Heyecanlama be kardeşim" dedin, titreyen celladına ve gökyüzüne son bir keç baktın. Sana göz kırpan yıldız tam tependeydi. Sehpana bir tekme savurdun. İp boğazını sıkarken sen hala "Katil Oligarşi" diye bağıryordun...

"YANI

TREN KALKIYOR MU?...

BİLET KESİLDİ Mİ?.....

(Röportaj BARİKAT Gazetesi'nin 5. sayısından aynen alınmıştır)

Avukat ALİ RIZA DIZDAR

1946 yılında İstanbul'da doğdu. Talatpaşa İlkokulu'nda başladığı öğrenimine Beyoğlu Ortaokulu, Atatürk ve Bakırköy Liselerinde devam etti. 1968 yılında işgal konseyi üyeliği yaptığı İstanbul Hukuk Fakültesini 1969 yılında bitirip, bir dönem stajyer avukatlık yaptı. Bir süre sonra İstanbul Barosuna kayıtlı olarak 12 Mart döneminin siyasi davalarına girdi. 12 Eylül'den önce sol içerikli bir çok davaya gönüllü olarak giren Dizdar 12 Eylül faşist cuntasından sonra tutuklanan yurtseverlerin, devrimcilerin davalarında avukatlık yaptı. Avukatlığını sürdüren Dizdar, halen S.H.P İstanbul İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığı, İstanbul Çağdaş Hukukçular Derneği Başkanlığı, Bilsak Yönetim Kurulu Üyeliği yapmakta olan Dizdar aynı zamanda İnsan Hakları Derneği üyesidir ve aynı zamanda Türkiye Barolar Birliği Delegatesi...

Bir devrin insanlarını anlatmak biraz zor oluyor.

Aslında o insanlar güzel insanlardı...Kadir, Ahmet, Hakkı Kolgu, Talip, bir bütündüler. Tabii bütün bunların arasında şimdi sonsuzluğa giden diğer arkadaşlar da gözümün önüne geliyor. Örneğin bir Tamer'in sevecenliği. Bütün arkadaşlar halkları için çaba gösterdiler, kendileri için değil. Türk ve Kürt halkları için, insanlık için, demokrasi için mücadele verdiler. Ve bu arkadaşlar mücadelelerinde hiçbir zaman yenik düşmediler. Bu arkadaşlar sonsuzluğa intikal ederken bile onurluydular. Hakkı Kolgu'yu yaralandıktan sonra Haydarpaşa Askeri Hastanesi'nin bodrumunda gördüm. Pislik içinde

bir oda, sağda solda serum şişeleri, gazlı bezler, orası zaten bir hastane odasından çok bir kömürlüğü andırıyordu. Zaten orayı bozmuşlar tabirlerince teröristlere uygun bir hale getirmişler. Hakkı, ışığı zayıflamış gözüyle, daha doğrusu zayıflamış vücuduyla bir şeyi haykırıyordu, gözleriyle konuşuyordu. Kendisine nasıl olduğunu sordum, iyiyim dedi. Ağır yaralanmıştı. Elini kaldırıp zafer işareti yaptı. Arkadaşlarım nasıl dedi. "Arkadaşlarıma lütfen selam söyler misiniz? dedi. Ben kendisine vekalet name almaya geldiğimi söylüyorum o ise arkadaşlarına selam söylüyordu.

Sonra, sıcak bir gün Selimiye'nin kapısından girip Ahmet'le Kadir'i çağırdım. Kadir yaralıydı, omzundan vurulmuştu. Hemen gelir gelmez Hakkı'nın durumunu sordular. Hakkı için açlık grevine başlayacaklarını söylediler. Hakkı'nın o hastane koşullarında tutulmaması gerektiğini söylediler. Kadir ile Ahmet son derece kararlı son derece sevecen iki insandı. Bu arkadaşlarla meslektaşım Nebi Barlas'la birlikte duruşmaları boyunca görüştük. Bazen şakalaştık, bazen düşündük, öyle bir şey olmuştu ki, koruma altında oldukları Selimiye'de kaldıkları hücrelere bakan subay ve astsubaylar bu arkadaşlara sempati duyuyorlardı. Bu iki arkadaşı seviyorlardı. Çünkü bu iki insan her şeyden önce son derece merttiler.

Tabii, bu iki arkadaşı sorgulama görevinde olan bir savcı vardı. Bu savcı Faik Tarımcıoğlu idi. Sayın Tarımcıoğlu sanki MLSPB örgütünü çözeceğim havasına girmişti. Daha sonra milletvekili seçildiği sırada Milliyet gazetesinde çıkan yayınlarında Güzin Arda'nın nasıl suçsuz olduğunu anlatan bu sayın savcı aslında Güzin Arda'nın, Tamer Arda'nın kardeşi olmaktan öteye gitmediğini bildiği halde sırf Merter'de fotoğrafçı dükkanında olan bir olayın faili diye hapiste tutuyordu. Ve bu savcı daha sonra günah çıkarma gereği görüyordu. Ama sayın savcı Şemsi Özkan denilen insanları satmaktan başka meziyeti olduğuna inanmadığım, insanların üstüne binalar kurarak iş yaptığını sanan bu adamın o zamanlar hamisi kesilmişti. Bunu (Şemsi Özkan'la karısını) kendi odasında bir paravan arkasında görüşürken bizatihi an meselesiyle yakalamış biri olarak söylüyorum.

İşte bu savcının bu güzel iki çocuğun ipini çekmek için çok sabırsızlanıyordu...

Çok acele bir iddianame hazırlandı. Bu iddianamenin içine bu arkadaşlarımız sokuldu. Çok acilen bir dava yapıldı. bu dava sonucu bu iki arkadaşımız idam edildiler. Şimdi baktığımızda, bu dava dosyasında deliller tam anlamıyla tartışılmadı. Gene bu dava dosyasına baktığımızda bir çok karanlık nokta vardı. Örneğin kimdi bu Amerikalılar?... Amerikalılar hala benim kafamı meşgul eden Salıpazarı'nda müfrezede görevli olan insanlardı. Nedir Tophane'nin Salıpazarı'nda Müfrezesi olan insanlar bilinmiyor. Orada Kadir'in pozisyonu neydi? Gözcüydü. Peki öte yanda hain dediğimiz insanların, itirafçı dediğimiz insanların pozisyonu neydi? Onlarca insanın katledilmesi iddiasıyla yargılanan insanların yüz hatları değiştirilerek sokaklara çıkarılıp takdir edilirken, neden bu iki insan idam edildi? Bunlar hukukun derinliklerinde, ileride belge ve tarihsel öğreti olarak ortaya

çıkacaklardır. Yanlışlıklar yapısıdır bunlar. Ne demişti bu arkadaşlar duruşmanın birinde, İsrail'in Filistin halkı üzerinde yapmış olduğu baskıları kınamışlardı. Kardeş Filistin halkı üzerindeki baskıları kınıyoruz diye haykırılmışlardı. Bundan dolayı haklarında verilen müebbet cezası bu noktadan bozulmaya götürülmüştü. Yani bir tarafta A.B.D askerinin öldürüldüğünden dolayı verilen ceza var; bu ceza müebbeti çevrilince onun üzerine A.B.D'nin Ortadoğu karakolu ve jandarmalığını yapan İsrail'e laf uzatılması yüzünden ve ezilen Filistin halkını koruması yüzünden müebbet cezası kaldırılıp, onun yerine idam cezası veriliyor. Manzara bu idi.

Şimdi bu iki güzel insandan bahsettim, Hakkı Kolgu'nun son görüntüsünden bahsettim. Bu iki arkadaşımızın davaya gidiş gelişindeki durumdan da bahsetmek isterim. Bu iki arkadaşımızın davaya gidiş gelişlerinde hep başları dikti. Hiç gözlerinde pişmanlık pırıltısının yandığını görmedim. Bu arkadaşlarımız haklarında verilen idam cezaları açıklanırken, kesinlikle ve kesinlikle tanık oldum bir yaprak kadar bile titremediler. Ufak bir rüzgarın yaprakları titrettiğini düşünürsek, bu iki kararlı ve onurlu insan bir kasırga kadar şiddetli olan idam cezası karşısında bir yaprak, bir tüy kadar titremediler. Bu karar karşısında hiç mi hiç tınlamadılar. Başları dimdik verilen kararı dinlediler. Ve.... döndüler... Heyetin beklentisi, bağırlıp çağrılıp kararın protesto edilmesiydi. Ama sessizlik kadar büyük bir protesto yoktu. Aradan yıllar geçiyor, şimdi yakında ölüm yıldönümleri geliyor. Bu yıllar içinde düşünüyorum o günkü sessizlik kadar büyük bir harekete rastlayamadım. Sustular...Baktılar... Tebessüm ettiler... Ve dönüp gittiler...

Tabii infaz sırasında astsubayların ve subayların neden ağladığını şimdi daha iyi anlıyorum. Bir Süleyman Başçavuş ağladı. Bir yüzbaşı hüznünlendi, koca gövdeli görevli Binbaşının titrediğini gördüm. Sultanahmet'in "sarhoş Fikret"i yakamıza yapıştı, "bunları kurtarın" diye bize bağırdı. İdam sehпасına çıkacaklar ve tavırlı tavırlı yürüyecekler. Ve bir gurüh asker, bir gurüh subay, arkalarını dönüp sesli sesli ağlayacak ve kararı veren yargıç "portakal mandalina satsaydım da bu kararı vermeseydim" diyecek (Nafiz) yüzbaşı, Özdemir yüzbaşı aşağı gelecekler, seyrederken, kararı imzalarken sapsarı kesilecekler, Albayın suratında patlayan sandalyede şaşkınlık olacak, bütün bunları yaşamak, anlatmak çok kolay değildir...

Ama böyle düşünülürse bile, arkadaşlarımızın "Arkadaşlarımıza anlatacaksınız bunları. Anlatın bilsinler. Bilsinler, mücadelemizde ödün vermediğimizi bilsinler" tabirleri var ki...

Şimdi, şu anda duygularıma pek hakim olamıyorum. Anlatırken kopukluk olduğunu hissediyorum, bu satırları okuyanların beni anlayışla karşılayacağını umuyorum.

O geceye dönmek istiyorum. Selimiye'deydim. Aniden Selimiye'nin kapısından içeri girdiğimde bir hareketlilik başladı. Beni arıyorlarmış. Ankara'dan karar gelmiş ve onaylanmış. Halbuki ben iade-i muhakeme talebi yapmıştım. Meslektaşım Nebi Barlas'da tashih-i karar talebi yapmıştı. Tashih-i karar talebi reddedilmiş. İade-i muhakeme talebi de henüz karara bağlanmamıştı. Avukat Halit Çelenk ve Atilla Coşkun ile karşılaştık. Hali tabi ile Atilla gerekli şeyleri söylediler. Sıkıyönetim savcısı Süleyman Albayın odasına girdim. Kendisini daha evvelden tanıdığım şimdi vefat eden Fahrettin Albay müşavir olarak ordaydı. Süleyman albay bizimle görüşmeyeceğini bildirdiği sırada Nebi Barlas odaya girdi. Ben o sırada aklıma gelen bir şeyi söyledim "Valla ben dını vecibelere inanan biriyim, arkadaşlarla dini noktada görüşmek istiyorum" dedim. İsteğimi Süleyman albaya iletirken Fahrettin albay da "Süleyman, izin vereceksin, buda bir haktır." diye ısrar edince görüşmemize izin verdiler. Selimiye'nin kapısına akşamüstü, içeride aileleri ile görüşüyorlarmış, teker teker ailelere haber verilmiş, gelmişler.

Uzun bir müddet bekledik. Nedense bir türlü görüşmemiz gerçekleşmiyordu. Arkadaşlar aşağıdan yukarıya getirilmiyordu. Hava karardıktan sonra görüş yolu açılmış oldu. Önce Kadir'le görüştük. Zaten Ahmet'le Kadir yanı anda gelmediler. Teker, teker getirdiler. Ahmet geldiğinde hiç unutmuyorum şunu söyledi: "yani tren kalkıyor mu? Bilet kesildi mi?" Nebi Barlas çok üzgündü, Ahmet kendini bırakmış Nebi Abi'yi teselli ediyordu. "Nebi abi niye bu kadar üzülüyorsun.? Lütfen Nebi abi bırak üzülmeyi, arkadaşlara söyleyin biz trene biniyoruz, onlar treni kaçırmazınlar". Ben, insanın dünyaya gözleri kapalı

geldiğini, ellerinin yumulu olduğunu ve ağlayarak geldiğini, ölümlerinde de elleri açık, bazen gözleri açık bazen kapalı olur. Önemli olan insanın verdiği mücadelenin, kavganın güzelliğidir, onların da bir kavgaya geldiğini ve bu kavgada onurlu bir mücadele verdiklerini söyledim ve ilave ettim: "Onlar bir şeyi bekleyecekler, nasıldılar? Başınız dik ve sadece gökyüzüne bakın" dedim. Ahmet, tüm konuşmalardan sonra yine Nebi abi'ye" üzülme be Nebi abi" dedikten sonra "biz gidiyoruz tüm arkadaşlarımıza çokça selam söyleyin bizden, bizi ziyaret edin ve hoşçakalın" deyip odadan ayrıldı. Gene subaylarda bir hüznülük var. Bir tanesi gelip bana "avukat bey daha şimdi benim resmimi çizdi. Az önce tavla oynadık" dedi. "Kahroluyorum avukat bey, ne olur bu iki insanı kurtaramazmısınız?" dedi. Daha sonra Kadir'i getirdiler. Kadir de aynı şekilde "arkadaşlara selam söylememizi, üzgün olmadıklarınızı, başlarının devamlı dik olduğunu" söyledi. Gene ordaki subaylar, "yahu ikisi pırlanta gibi insan, bu kadar nazik insanlar, hiç mi bunları kurtarma imkanı yok?" diye söylendiler. Oradan biraz ayrıldık, Nebi ile biraz dolaştık. Yani işin tuhaflığına bakınız, bir gün evvellenden, yani gece öğrendiğim kadarıyla Tercüman gazetesi bir manşet hazırlığı içindeymiş: "Allahı inkar edenler, Allahı inkar ederek asıldılar". Ben de kendileri görebilmek amacıyla elime bir Türkçe açıklamalı Kuran-ı Kerim aldım. Son infaz mahaline girip kendileriyle görüşmek istiyordum. Tesadüfen açtığım sayfada bir ayet çıktı, El Embiya suresi, anlamı şu: "Sizi ebediyete gönderenler zannetmesinler ki ebedi kalacaklar. Elbette bir gün onlar da gelecekler." Tesadüfen açtığımda çıkan sayfa bu idi...

Sabaha karşı Nebi ile birlikte Haydarpaşa rıhtımındayız, biz müvekkilliği tarafından moral verilmeye çalışılmış, iki avukat...

Onları uzun yolculuğa çıkarken yanı başlarına gidip izleyecek iki yorgun adam...

Haydarpaşa'dan ayrılarak Paşakapısı Cezaevine geldiğimizde bizi apar topar bir arabaya koydular. Arabanın içinde Kadir'in kızkardeşi vardı. Ahmet'in dayısı gelmişti. Üsküdar'da ses yok! "Hava kurşun gibi ağır, ağır, ağır bağıyorum koşun kurşun eritmeye çağırıyorum," şiirindeki sözler gibi dayanılmaz ağırlıkta bir hava vardı.

Ağır bir hava, sessiz, etrafta bütün yollar üzerinde, mezarlıklarda, ana caddelerde barikatlar kurulmuş en ara sokaklarda bile asker yığılması vardı. Trampetler çalıyordu sanki sessizce, sanki gökyüzüne mahşerin atlarını sürüp gitmişler... Kızıl bir işaret verilmişti sanki...

Birden bir anons!! Misafirler geliyor!... Koşuşmalar... Sesler... ölüm marşları çalmaya başlamış, şeytan zebanileri çıkmış dans ediyorlardı sanki. Koşuşuyorlardı, koşuşma ve arkasından "misafirler geliyor" diye seslenme...

Misafirler geldi! İçeriye sokuldu... Biz çağrıldık... Nuriye, Kadir'in kızkardeşi gelmek istedi. Dışarıda kalmasını söyledik, önemli değil dedi, dışarıda kalırız dedi. Aranarak hapishaneye teker teker alındık. Her tarafımızı didik didik

aradılar, çok kutsal dedikleri Kuran-ı Kerim'i bile parçalayacak kadar aradılar. Nerdeyse pantolonlarımızı indirip kıçlarımıza bakacaklardı. Bir şeyler getirdik diye ödleri kopuyordu. İçeri girdik, imam efendi de orada hazırды. Işıklar verilmiş, Paşakapısı'nın ortasına üç tane direk ve bir ip sallanıyordu... Masanın üstünde kötü bir sandalye, hani şu kır kahvelerinde olur ya, onlardan bir sandalyeydi. Kendileriyle son bir defa görüşmek istediğimizi söyledik. Savcı "hayır" dedi. Ondan sonra ben Albaya gidip dini vecibeler için onların yanına gitmek istediğimi söyledim. Albayın aklına yatmasına rağmen Savcı gene hayır cevabını gönderdi, avukatlar imam değil diye. Bu arada Kadir'den haber geldi "Ben avukatımı da görmek istiyorum. Onunda dini olarak yanımda bulunmasını istiyorum. Çünkü Kadir'le anlaşmıştık, yanımıza gelin demişlerdi, biz de ancak dini vecibeler gerekçesiyle bu izni alabileceğimizi söylemiştik. Hatta Ahmet, Nebi Abi'ye dönüp, Nebi Abi sen ne dersin? Vallahi dedi Nebi olur çünkü böyle bir propaganda yapacaklar. Propagandayı engellemek için bu yöntemi bulmuştuk.

Paşakapısı Cezaevinin avlusunda bir sürü sivil polis, Albaylardan Subaylara kadar ve dönemin Üsküdar Emniyet Amirliği yapan lacivert elbisesiyle tipik bir Karadenizli olduğu anlaşılan Komisere kadar bir yığın insan vardı. Savcı bize infazın gerekçesini okudu. Kendisine infazı yapamayacaklarını, çünkü iade-i muhakeme talebimizle ilgili her hangi bir karar verilmediğini, bu kararın verilmesinden sonra ancak bunu yapabileceklerini söyledim. Savcı ise kararın çıktığını kendisinin yapabileceği bir şey olmadığını söyledi. Halbuki daha sonra hatırlarım Hıdır Kaya'nın infazı iade-i muhakeme kararı yüzünden infaz durdurulmuştu. Ama burada A.B.D. kan istiyordu. A.B.D. can istiyordu, burada artık kaideler uymuyordu.

Önce Kadir'in yanına gittim. Ahmet'in yanına gitmem engellendi. Pis kokulu merdivenlerden aşağı indim. Her tarafı rutubet olan hücrenin demir kapısının üstünde küçük bir pencere vardı. Pencerenin arkasında Kadir'in yüzü.... Dışarıda bir tane ampul ve imam bir şeyler okuyor... Kadir de dolaşüyor, beni gördü gülerek "merhaba abi" dedi. Hemen bana doğru koştu, beni konuşturmamak için, sanki bir şeyler konuşacaktık. Konuşmamız bile korkunçtu, ben imama elimdeki kitabı verdim, şurayı oku dedim. Sonrada Türkçesini okumasını istedim. Türkçesini okudu, " Sizi ebediyete gönderenler zannetmesinler ki ebedi kalacaklar, cümlesini okuyunca Kadir güldü. "Başın daima gökyüzünde ve dik olsun, allahısmarladık" dedim. "Hoşçakalın ve tüm dost ve arkadaşlara selamlar", dediği anda gene konuşturmayın, konuşturmayın dediler. Orada ayrıldık, Ahmet'in yanına gitmek istediğimi söyledim. Ahmet haber aldı "gelsin, dini telkin için ben kara cübbeli imamı değil avukatımı görmek istiyorum" diye. Bunun üzerine savcı "hayır" dediği için görüşemedik.

Ve gecenin büyük sessizliği başladı... Ve demir kapı açıldı. Ahmet Saner, gur sesiyle gerilla marşını okuyarak kürsüye doğru yürüdü. Ağzını asker tuttuğu sırada bir kafa vurdu. Hiç kimse marşını söylemesine mani olamadı. Ağır,

vakur adımlarla kürsüye yürüdü... Geldi marşını bitirdi... Savcı kendisine iddianameyi okudu. Bir diyeceğin var mı? dedi. Ahmet gür sesiyle "Bizi asanlar şunu bilsinler, kendileri de bir gün asılacaklar, pardon asılmayacaklar, hepsi teker teker gebertileceklerdir." dedikten sonra kürsüye yürüdü... Sandalyeye çıktı... Nebi sehpa yakın vaziyetteydi. Bir telaş başladı ipi boynuna geçirdiler. Ahmet etrafa bakıyordu, fakat o sırada aksilikler başladı. Cellat kendi kendine söyleniyordu. Cellat diyorki, "burada ipin bağlanacağı yer yok". Ahmet bunları duyunca gülerek "Dikkat edin bir yerlerinizi sakatlayacaksınız" dedi. Nebi bunun üzerine büyük bir kahkaha kopardı! Herkes bembeyaz... Şaşkın vaziyette...El ayak her şey çekildi.... Ahmet etrafa bakıyor, bütün herkesi izliyor, en son Nebi'ye baktı, sonra da döndü gözlerimin içine baktı!... Yani demişti ki o anda "Anlatacaksınız bizi! Arkadaşlarımıza bizi anlatacaksınız !.... Gözlerimin içine baktı... Bir taraftan sandalyeyi tutuyorlar... Ahmet gözlerimin içine bakmaya devam ediyor... O an her şey bir saniye hatta salise meselesiydi. Gözlerimi kapattım bütün yüreğimin samimiyetiyle "duyuyorum anlıyorum, anlatacağım" der gibi başımı salladım... Ve... Bir tekme!... Sandalye Albayın suratında patladı. Ahmet sandalyeye kendisi tekme vurdu ve cellat sandalyeyi çekecek fırsatı bile bulamadı!... O kadar şiddetli vurmuştu ki sandalye Albayın suratında patlamıştı.

Ahmet bir salıncakta eğlenen güzel bir çocuk gibi sallanıyordu.

Sallandı...

Sallandı..

Üç kere omzunu salladı. Ve "oh !" diye bir ses.... "oh !" dedi...

17 dakika beklediler, sonra indirdiler. Nebi gitti saçını okşadı...

Etrafa baktım ağlıyorlardı... Şaşkınlardı...Şaşırılmışlardı... İmam dona kalmıştı... O misafirler geliyor diyenler süngüleri düşmüş birer asker gibiydiler... Albay sırtını oğuşturuyordu, Savcı sapsarıydı... Kararı veren yargıç Nafiz veya Nazif şimdi tam olarak hatırlamıyorum, "keşke portakal, limon satsaydım da bu kararı vermeseydim" diyordu. "Vermeseydin !" dedim.

Pişmanlık... Şaşkınlık... Üzüntü...

Ve yerde gülümseyen bir insan....

İpte başı dik vakurdu. Ve söylediği gibi, bilet bu akşam kesilmişti. Ve trene biniyordu tüm dostlarına selam söylüyordu. Ben biniyorum, gidin anlatın dostlarımıza, anlatın arkadaşlarımıza...

Ahmet gitti...

Biraz sonra yukardan bir kapı açıldı. Ve bir gerilla marşı daha!...

Kadir gerilla marşını haykırarak aşağı iniyordu... Ağır, ağır geldi... Baş dimdikti... Baş yukarda Savcı ona da hükmü okudu. Sordu, "bir diyeceğin var mı?" diye. Kadir her zamanki efendiliğiyle cevap verdi "Var..." "Anayasalar toplum için, emekçiler için, halklar için, işçiler için yazılır. Ama maalesef bizde belli bir zümre için kullanılıyor. Ve inanıyorum ki; halkın, emekçilerin, işçilerin sahip olacağı anayasalar gelecektir." Sonra ağır, ağır sandalyeye çıktı. O da Ahmet gibi gülümsüyordu... Hiç korkmak, telaşlanmak ve hüzün... HAYIR! Suskunluk... HAYIR!

İpi cellat boynuna geçirecek, boyu yetmiyor... Ve cellat titriyor... Kafasını çevirdi... Kadir cellata dönerek "sakin ol kardeşim telaşlanacak, acele edecek bir şey yok. Biraz sakın ol" deyince, Nebi Abi gene kahkahayı patlattı... Gene etraf şaşkın... Kadir bayram yerine gider gibi şendi...

İp boynuna geçti.. Ve kadir, yeri göğü inleyen bir şekilde "KATİL OLİGARŞİ!" diye, bağırmağa başladı. Yer, gök inliyor... Ve sandalyeyi çekemiyorlar.. Bağırıyorlar, "Çekin sandalyeyi, çekin sandalyeyi!" diye. Kadir hiç oralı değil, sandalyeyi çekemiyorlar... Kadir sandalyeye basmış ve bas bas bağırıyor "KATİL OLİGARŞİ!" Ve Kadir sandalyeye pat diye bir tekme vurdu. Bir tekme de Kadir'den gelmişti!... Sandalyeyi çekemediler, Kadir'i susturamadılar. Kadir de Ahmet gibi yaptı: "Katil Oligarşi" diye bağırmadan önce etrafına baktı, sonra Nebi Abi'ye baktı. Gözgöze geldiğimizde başımı salladım. Ve Kadir defalarca "Katil Oligarşi" sloganını attıktan sonra sandalyeyi tekmeledi.

Kadir'de Ahmet gibi 17 dakika ipte kaldı. Her şey bitti... Herkes şaşkın... Nebi Abi ile ben kahkahalarla gülüyorduk. Onlar bize moral vermişti!

Son mektuplarını getirdiler bu güzel iki insanın.

Ahmet'in dayısı, Ahmet'e ait mektubu götürdü. Ahmet'in dayısı mektubu daha sonra bize vereceğini söyledi, ama nedense vermedi. Ben şunu okumuştum onun mektubunda: "Yaptıklarımın hiçbir zaman pişmanlık duymadım. Şunu bilin ki dünyaya bir daha gelirim aynı mücadeleleri, aynı şeyleri bir daha yaparım. Onun için kimsenin üzülmesini istemiyorum. Kimse üzülmesin, ben pişman değilim. AMERİKAN EMPERYALİZMİNE VE ONUN UŞAKLARINA KARŞI MÜCADELE VERDİM. Verdiğim mücadele doğru bir mücadeleydi. Bundan dolayı üzüntü duymuyorum.."

.....

Sevgili arkadaşlar, o günü bir kere daha hatırladım. Bu gün bir kere daha anlattım. Ama asıl o günden kalan şeydu, bütün dava boyunca o arkadaşlarla beraber olduğum zaman asıl olan şeydu, sözüme başlamadan evvel "Güzel insanlardı" dedim. Üç kibar genç... Bir tanesi, Hakkı Kolgu, yaralanmasına rağmen hiç korkusuzca , o pis hastane odasında yaralı eliyle zafer işareti verirken gözlerinde kararlılığın parıltısı vardı. Ve bir tarafta verilecek cezalardan ürkmeyen, sehpada bile hiçbir şekilde ürkmeyen iki insan.. Bu insanların güzellikleriydi asıl olan. Düşünebiliyor musunuz? Şunu

düşünebiliyor musunuz? Sabahleyin imamla karşılaşıyorum. İmam bana, " beni tanıdın mı" diye soruyor. "Akşam, sabaha karşı beraberdik." Ve imamın tabiriyle söylüyorum, " O ne güzel insanlar, o ne korkusuz insanlar, ne coşkuyla ölüme koşuş, ölümü böyle coşkuyla kucaklamak ... Herkese nasip olmaz. Ölümden hiç korkmadan ölüme koştu bu insanlar... Çok büyük insanlardı bu insanlar.." Bunlar bir imamın sözleriydi... Düşünebiliyor musunuz?

Korkusuz ölüme koşmak!.. Kararlılık!... Galiba en iyi miras bu.. Bu gün yarına bir şeyler bırakacaksak, kararlılığımızı, cesaretimizi, korkusuzluğumuzu, yeri geldiğinde bedenimizi bırakmalıyız.

İşte o günden bu güne aklımda kalan şeyler bunlar. Korkusuzluk, cesaret, şenliğe gider gibi ölüme gitmek ve ölüm tamtamları çalan bir ortamda, etrafında dans eden yamyamların süngülerinin düşmesi.. Onlardaki şaşkınlık, onlardaki perişanlık, onlardaki kararsızlık, onlardaki korku... Bütün bunları görebildim!... İşte ben bir gün çocuğuma miras bırakırsam bu manevi değerlerdeki insanların anılarını miras bırakma şerefine erişmiş olarak addediyorum kendimi. Her avukat böyle şerefli bir anı zor yaşar. Ve ben inanıyorum ki; tüm ulusların kardeş olduğu, insanın insan olduğu, Türk'ün, Kürt'ün, Laz'ın, Çerkez'in elele oynadığı, özgürlük şarkılarının söylendiği, bayram havasında yaşandığı zamana erişeceğiz. Bu sevgili arkadaşların ideali buydu. Bu arkadaşlarımız güneşi zaptetmek için çıkmışlardı. Güneşi zaptedeceklerdi. Hiç yoktu zamanları. Güneşi zaptetmeye giden süvarilerdi onlar!... Ve düştüler... Ama hiç kimseye, kalın bizimle meşgul olun, demediler. Düştükleri yerlerde vakurdular. Başları dimdikti...

Uzun bir müddet birlikte olduk. Selimiye'den darağacına giden dar yolda birlikte olduk. Her şeyi konuştuk. Kitap konuştuk, spordan bahsettik, gelecekte bahsettik... Ama arkadaşlar hep şu mesajı verdiler: " Biz ideallerimiz için mücadele ettik. Biz ideallerimiz için ödün vermedik. İdeallerimiz için ölüm bize HOŞ GELDİ SEFA GELDİ!"

VE, SON SÖZLER...

Sevgili aileme, anneme, Mediha ablama, Nuriye ablama, kardeşim Meliha, yeğenim servet ve enişteme:

"inanın bu yaşamımda ölmeme değil, sizleri arkada, gözü yaşlı bıraktığıma üzülüyorum. Kolay değil; benimki bir anlık şey. Ya sizler? Ömür boyunca içinizde bir burukluk, bir acı duyacaksınız. İsteğim beni aklınıza getirdikçe ailenin bir ferdi, Kadir'inizi üzülmeden, acı duymadan anabilmeniz. Kolay değil, biliyorum. Beni düşünürken dünyada tek oğlunuz Kadir'inizi yitirmiş

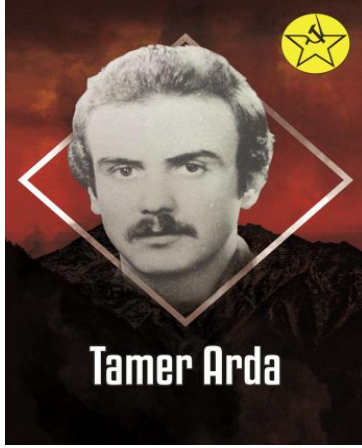
bir kiři olarak deęil, sadece binlerce kiřiden biri olarak dűřünmenizi isterim. Bűylesi belirli bir teselli, ama daha iyisini dűřünemiyorum. lmek de doęmak gibi doęal bir olaydır. Ölenlere deęil, insan yařayanlara sarılmalıdır. İřin en doęrusu budur. insan acıyla yařayamaz. Yařarsa da mutlu olamaz. İnsan yok olanla deęil, ancak varolanla yařarsa mutlu olabilir. Temennim, bir arada mutlu yařamaktı, műmkűn olmadı. zğűnűm. Yařam benle son bulmuyor, bensiz de devam ediyor. Yařam yařayanların űstűne kuruluyor. zğűn deęilim; nkűn sizin de bir sűre sonra kendinizi toparlayacaęınızı, eksik aksak da olsa aile yařamınızı eski rayının űstűne oturtacaęınızı tahmin ediyor, teselli ediyorum kendimi. Bu mektup elinize geçtięinde ben lműř olacaęım, ۆzğűn deęilim... Mektubum bařtan sona hűzűn dolu. Ama bu řartlar altında yazmak için aklıma hiçbir řey gelmiyor. Sizleri hűzne boęmak istemezdim. Mektubu uzun tutmayacaęım. Hem yazacak fazla bir řey bulamıyorum, hem de fazla hűzűn ve ayrılık kelimeleri iyi olmasa gerek. Bűtűn arkadařlara, komřulara, akrabalara selam ederim. Her zaman sizi canı kadar seven,

KADİR'iniz...

25 Haziran 1981

YAŞAM ÖYKÜLERİ

1959 yılında İstanbul Bakırköy'de bir işçi ailenin çocuğu olarak doğdu. Yine Bakırköy'de ilk ve ortaöğrenimine devam etti.

Çok genç yaşlarda devrimci mücadele ile tanıştı ve 1974'ten itibaren devrimci safların aktif bir insanı oldu. Aynı yıllarda oluşum evresinde bulunan Marksist Leninist Silahlı Propaganda Birliği (MLSPB)'nin genç kuşağında yer aldı. İlk gençliğinden beri fabrikalarda işçi olarak çalışan Tamer'e devrimci mücadelenin zorlukları çok ağır gelmemişti.

Zaten devrimci düşünelere THKP-C'nin etkisiyle yönelen Tamer, aynı doğallıkla ve bir evrim sonucu MLSPB'nin ilk kadrolarından biri olmuştu. Artık bir dizi silahlı eylemde yer alıyordu.

İlk kez 1975'te silahıyla birlikte ele geçti. Sağmalcılar'daki kısa bir tutukluğun ardından serbest bırakılan Tamer aynı yıl bildiri dağıtırken yeniden yakalandı ve sorgulamalarda her şeyi reddettiği için yeniden serbest kaldı.

1977'de örgütün Lübnan'daki kampında askeri eğitim gördükten sonra ülkeye döndü.

Aynı yıl içersinde yoldaşlarıyla birlikte bir evde ele geçti. Çok ağır işkencelerden geçirildiği halde aynı evde kalanları bile tanımamakta direndi. Yine tutuklandı ve Sağmalcılar, Sinop, Sakarya ve Akhisar cezaevlerinde bir yıldan fazla kaldı.

Bütün yaşamı boyunca her zaman sorumluluk alan insandı Tamer... Her türden sayısız eylemin içinde bizzat bulundu ve bir çok bölgede yöneticilik yaptı.

Özellikle 12 Eylül sonrasında sorumlulukları ağırlaştığı halde bütün olumsuzlukların üstesinden özveriyle çalışarak gelmesini bildi.

1981 Yazında MLSPB, İsrail Başkonsolosu'nu cezalandırma kararı almıştı ve Tamer de bu eylemde görevliydi. Son hazırlık çalışmaları yapıyordu ve onun bir buluşma yerine gitmesi gerekiyordu. Oysa, buluşma yeri daha

önceden ele geçen ve hemen pazarlığa oturup polise arkadaşlarını satan hain Şemsi Özkan tarafından verilmişti.

Böylece Tamer 6 Haziran 1981 sabahı saat 08.00'de pusuya düşürüldü. Ağır yaralı olarak yakalandı, yattığı yerde cadde ortasında dönemin Emniyet Müdürü Şükrü Balcı tarafından yeniden kurşuna dizildi. Öyle ki, Tamer'in gövdesinde 40'a yakın mermi tesbit ediliyordu.

Aynı günde dört arkadaşını birden ölüme gönderen bir insan posası ve dört devrimci militan.... Günün bilançosu buydu...

İşte bu dört devrimciden biriydi Tamer... Türkiye devrimci hareketi onunla birlikte çok şey yitirdi...

1957 yılında İzmir'de doğdu. Tamer gibi o da emekçi bir ailenin çocuğuydu.

Daha lise döneminde mücadeleye atıldı. İstanbul Vefa lisesi öğrencisiyken İDOD yapısı içinde yer alan MLSPB sempatzanıydı. Bir dizi yürüyüş, miting işgal eylemine katılıyor, bütün enerjisini ortaya koyuyordu.

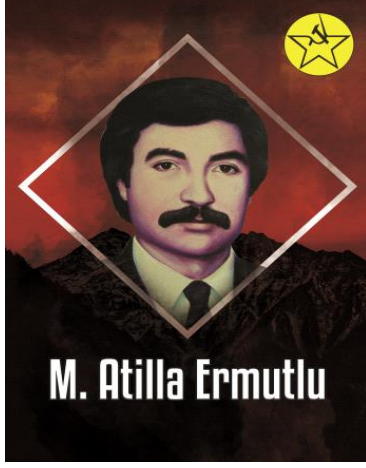
1977 yılında Diyarbakır Diş Hekimliği Fakültesi'ne girdi ve devrimci mücadelesini o bölgede sürdürdü. Aynı yıl gözaltına alındı, tutuklandı.

Serbest bırakıldıktan sonra yeniden bir eylem sırasında yakalandı. Ağır işkencelerden geçirildi ve ısrarla direniş tavrını korudu.

Daha sonra yeniden İstanbul'a geçti. Ve profesyonel biçimde çalışmaya başladı. Tamer'le aynı yapılanmalar içinde uzun süre birlikte oldu. Bir dizi şehir gerilla eyleminde yer aldı.

İsrail Başkonsolosunun cezalandırılması eylemi öncesinde polisle işbirliği yapan Şemsi Özkan onların kaldığı örgüt evini de satmıştı. Böylece 5 Haziranı 6 Hazirana bağlayan gece ev kuşatıldı. Doğan, yoldaşı Ercan Yurtbilir ile saatlerce direndi. "Teslim Ol" çağrılarına "Ya Özgür Vatan Ya Ölüm!" sloganıyla ve marşlarla karşılık verdiler.

6 Haziran şafağında artık çatışma bitmişti... MLSPB'nin bu kararlı gerillaları katledilmişti...

1952 yılında Kars'ta varlıklı bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Dönemin diğer devrimcilerinin bir çoğu gibi o da oldukça genç yaşlarda, ortaöğrenim sıralarında bir THKP-C sempatzanı olarak mücadeleyle tanıştı. 1971'de Üniversite eğitimi için İstanbul'a geldi ve gençlik hareketi içinde yer aldı. Okuduğu okulda mücadeleyi yükselten unsurlardan biri oldu.

1975 yılından itibaren ise daha ciddi olarak devrimci bir yaşantıya geçmiş, ciddi bir arayış içine girmişti. Bu aşamada MLSPB'nin ortaya çıkışıyla birlikte Atilla bütün enerjisini büyük bir hızla bu kanala akıttı, MLSPB'nin aktif bir üyesi haline geldi.

Özellikle 1977'den itibaren örgüt sorumlulukları yüklendi ve hemen hepsinin de üstesinden geldi. Aynı dönemde gerçekleşen birçok gerilla eyleminde Atilla vardı.

Atilla 12 Eylül sonrasında da yoğun kayıplara karşın yaşanan yılgınlık ortamında inancını, soğukkanlılığını korudu. Aynı dönemde aranıyor olması onun bir dizi eylemde yer almasını engellemedi.

1981 yazında planlanan operasyonlardan biri olan İsrail Başkonsolosunun cezalandırılması eyleminde Atilla'da görevliydi. En son hazırlıklar yapılıyor, her şey planlanıyordu. Atilla'nın Sefaköy'de bir buluşmaya gitmesi gerekiyordu ve bir gün önce polisle pazarlığa oturan Şemsi Özkan bu buluşmayı da kendi pis çıkarları için satmıştı.

6 Haziran 1981 günü kendi kullandığı araba ile Sefaköy'e giden Atilla'nın önü ehliyet kontrolü bahanesiyle kesildi. Tuzağı anlayan Atilla uzaklaşmak için son bir gayret gösterdi. Ama her şey önceden planlanmıştı, 6 Haziran günü polis kimseyi sağ yakalamak niyetinde değildi. Sol şakağına çok yakın mesafeden sıkılan kurşunla saat 08.00'de Atilla katledildi. Aynı saatlerde Doğan ve Ercan çoktan öldürülmüştü ve bir başka tuzakta Tamer katlediliyordu. Türkiye devrimci hareketi böylece yetkin bir şehir gerillasını ve bir politik kapasiteyi kaybetmiş oluyordu.

Ercan 1961 yılında Kocamustafapaşa'da doğdu. Küçük esnaf bir ailenin oğluydu.

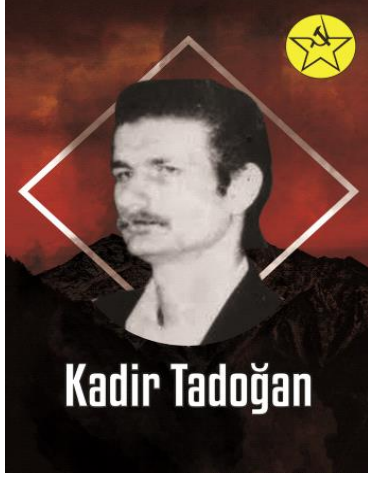
Şehremini Lisesi'nde okuduğu yıllarda MLSPB'nin sempatizanıydı. O zamanlar bir çok birim çalışmasında yer aldı, birçok çatışmada yer aldı, birçok çatışmada bulundu.

Ercan 1977'de bir kamulaştırma eylemi sırasında arkadaşlarıyla birlikte çatışmaya girdi ve yakalandı. Yattığı Sağmalcılar Cezaevinde isyan eylemlerine katılması üzerine Samsun cezaevine sürgüne gönderildi. Ama Ercan tutsaklık süresini fazla uzatmaya hiç niyetli değildi, ilk bulduğu fırsatta Niğde cezaevinden firar etti.

Yeniden İstanbul'a gelen Ercan, birim faaliyetlerine girdi. MLSPB'nin organize ettiği birçok eylemde görev aldı.

Maltepe'de kaldığı ve Şemsi Özkan tarafından polise satıldığında Ercan da diğer yoldaşları gibi planlanan eylemin heyecanı içindeydi. Kuşatıldı.... Ve Doğan ile çarpışa çarpışa şehit düştü...

Genç yaşına karşın savaştan bir gerillaydı Ercan, ölümü de bir gerillaya yakışır biçimde oldu.

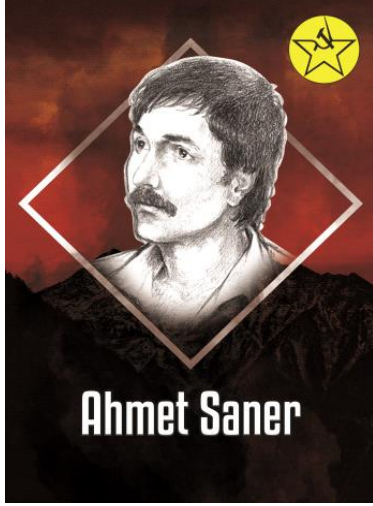

1958 yılında İstanbul'da emekçi bir ailenin çocuğu olarak doğdu ve ortaöğrenim çağlarından başlayarak devrimci mücadeleyle tanıştı. MLSPB sempaticanı olarak Kadir, öğrenci gençlik eylemlerinde ve MLSPB'nin örgütlediği birçok kitlesel eylemde aktif olarak yer aldı.

MLSPB'ye bağlı olarak giderek kendini geliştiren, deneyimler kazanan Kadir, örgütleyici özellikleriyle, bir çok bölgede örgütlenme çalışmalarında çok önemli roller oynadı. Gerilla pratiği olgunlaşan Kadir, 1979 yılı sonlarında MLSPB üyesi olarak daha önemli sorumluluklar üstlendi.

Ahmet Saner ve Hakkı Kolgu ile birlikte son eyleminde görev alan Kadir eylemden sonra, polisin eline geçti. Tutsak edilen Kadir, devrimci mücadelesini bu kez ödünsüz cezaevi direnişleri ile devam ettirdi. Kadir, yoldaşı Ahmet ile birlikte, MLSPB toplu davasından ayrılarak, İstanbul 3. nolu askeri mahkemesinde idam cezasına çarptırıldı. Cunta, Ahmet ve Kadir'i, Vietnam halkının cellatlarından K.Commer başkanlığındaki bir ABD heyetinin Türkiye'ye yapmakta olduğu resmi ziyaret günlerinde, 25 Haziran 1981'de idam etti.

Kadir Tandoğan, yoldaşı Ahmet Saner gibi, idam sehpasına devrimin marşlarını ve sloganlarını haykırarak çıktı. O cellatların şaşkın bakışları arasında orada, idam sehpasında da devrimi savundu.

1959 yılında Trabzon (Akçaabat) da orta halli bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Devrimci mücadele saflarına, bir çok devrimci yoldaşı gibi çok genç denecek yaşlarda katıldı. Ahmet'in devrimci mücadeleden yana tercihini yapışı, devrimci mücadeleye ve MLSPB saflarına katılımı İstanbul'da okuduğu lise yıllarına dayanır.

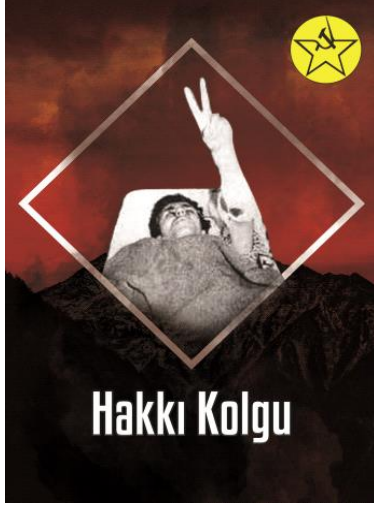
Devrimci mücadeleye THKP-C'nin ideolojik-politik-örgütsel hattı temelinde mücadeleye atılmış olan MLSPB saflarında bir tercih yaparak başladı. Ahmet Saner, İstanbul Devrimci Ortaöğrenim Derneği (İDOD), İstanbul Ortaöğrenim Derneği (İÖD) İstanbul Yurtsever Devrimci Öğrenim Derneği (İYDÖD), ve İstanbul Demokratik Gençlik Derneği (İDGD) derneklerinin içerisinde bazılarını bizzat kuruluşuna da katılarak, devrimci gençliğin İstanbul'da gerçekleştirdiği eylemliliklerde yerini aldı ve çeşitli düzeylerde faaliyetlerde bulundu.

1979 sonları ve 1980'li yılların başlarına kadar MLSPB'ye bağlı olarak faaliyet yürüten ve bir çok silahlı devrimci eylemde yer alan Ahmet, kendisini politik olarak geliştirdi. Ahmet 1979 sonları ve 1980 başlarında MLSPB'nin bir üyesi olarak yeni bir sürece girdi. 1979-1980 yıllarında bir çok gerilla eyleminde yer aldı.

16 Nisan 1980'de Etiler'de gerçekleştirilecek olan cezalandırma eyleminde, aynı hücrede görevli olan ve bir çok askeri operasyonu başarı ile sonuçlandırmış olan Hakkı Kolgu Kadir Tandoğan ve Ahmet Saner görevlendirilmişti. Cezalandırma eylemini başarıyla tamamlayan bu üç gerilla eylemden sonra polis tarafından çembere alındılar. Yaralı ele geçirilenlerden Hakkı Kolgu hastanede gerekli bakım olmadığından şehit oldu. Ahmet ise, yoldaşı Kadir ile birlikte tutuklandı. Tutuklu buldukları cezaevlerinde devrimci direnişi ödünsüz olarak sürdüren Ahmet ve Kadir, alelacele idam cezasına çarptırıldılar.

Cunta, Kadir ve Ahmet'i, bir ABD üst düzey heyetinin Türkiye'ye yaptıkları bir ziyaret sırasında 25 Haziran 1981'de idam etti.

Ahmet, darağacına, sloganlarımızı haykırarak, marşlarımızı söyleyerek çıktı. O, devrimin bayrağını hep yükseklerde tuttu.

Devrimci düşüncelerle 1977-78-79 yıllarında öğrenciyken tanıştı. Gençliğin devrimci-demokratik mücadelesinde özveriyle yer aldı. Bir süre İYDÖD yönetiminde bulundu ve daha sonra MLSPB saflarına katıldı.

MLSPB militanı olarak bir dizi eylem ve çalışmada yer alan KOLGU, 16 Nisan 1980'de son olarak ABD ajanı subay Sam Novello ve ona bağlı çalışan Ali Sabri Baytar'ın cezalandırılması eylemine katıldı. Yoldaşları AHMET SANER ve KADİR TANDOĞAN ile birlikte eylemi gerçekleştiren HAKKI KOLGU daha sonra polis çemberine alındı. Uzun süren çatışma sonucunda ağır yaralı olarak tutsak edildi. Pis bir hastane odasında tedavi edilmeksizin tutulan KOLGU böylece şehit düştü. Ama son anına kadar zafer işaretleri yaparak işkencecilere direnmekten hiç vazgeçmedi, onurlu bir ölümü tercih etti.

Her zaman örnek bir yoldaş olarak yaşadı KOLGU ve ölümüyle de örnek olmasını bildi.

